

DUMNEZEU A VORBIT

O METODĂ JUSTIFICATĂ DE STUDIERE A BIBLIEI

CURS DE HERMENEUTICĂ BIBLICĂ APLICATĂ

Viorel Silion

CUPRINS

1. INTRODUCERE	3
2. CUM SE STUDIAZĂ CORECT BIBLIA	4
3. BAZA AXIOMATICĂ HERMENEUTICĂ A BIBLIEI	6
3.1. Etapa 1 – ABORDAREA LITERARĂ A BIBLIEI	8
3.2. Etapa 2 – ABORDAREA ANALITICĂ A BIBLIEI	10
3.3. Etapa 3 – ABORDAREA SINTETIZATOARE A BIBLIEI	14
3.4. Etapa 4 – ABORDAREA EXEGETICĂ A BIBLIEI	17
3.5. Etapa 5 – ABORDAREA ADEVĂRURILOR BIBLIEI	23
3.6. Etapa 6 – ABORDAREA PRESCRIPTIV-NORMATIVĂ A BIBLIEI	25
3.7. Etapa 7 – ABORDAREA PRINCIPIAL-TEOLOGICĂ A BIBLIEI	28
3.8. Etapa 8 – ABORDAREA RELEVANT-APLICATIVĂ A BIBLIEI	30
4. FORMELE LITERARE DISTINCTE ALE BIBLIEI	32
4.1. NARAȚIUNEA ISTORICĂ.....	34
4.2. LEGEA MOZAIcĂ	40
4.3. POETICA EVREIASCĂ.....	51
4.4. ÎNȚELEPCIUNEA EVREIASCĂ.....	53
4.5. PROFETIA.....	57
4.6. „EVANGHELIA”	58
4.7. PARABOLA.....	62
4.8. „FAPTELE APOSTOLILOR”	66
4.9. EPISTOLA.....	68
4.10. APOCALIPSA	70
5. BIBLIOGRAFIE	75

1. INTRODUCERE

DAV este un curs de studiere a Bibliei conform unei metode justificate de studiu. Cititorul primei părți a acestui curs – cea teoretică – are posibilitatea să înțeleagă ce caracteristici fundamentale are Biblia. Apoi i se explică faptul că Biblia trebuie abordată într-un anumit fel – parcurgând cele opt etape de studiu – tocmai pentru că ea are acele caracteristici fundamentale și nu altele.

Pentru a studia Biblia conform DAV, va fi nevoie de însușirea metodei justificate de studiu biblic, continuată cu punerea în aplicare a ei pe oricare dintre cărțile Bibliei – într-un mod consecvent. Acest proces implică timp special dedicat studiului biblic – în funcție de capacitatea intelectuală personală a fiecăruia – și completarea cunoștințelor de cultură generală care vor fi necesare de fiecare dată pentru înțelegerea contextului istoric al primilor destinatari.

DAV nu oferă studii biblice gata făcute, ci doar arată exemplificativ cum se studiază Biblia, lăsând astfel pe cei interesați să beneficieze de satisfacția ajungerii singuri la aceste rezultate.

Titlul acestui curs de studiu biblic (***Dumnezeu a vorbit***) este inspirat de textul din Epistola trimisă creștinilor evrei (1:1-2): „***Dumnezeu le-a vorbit*** în trecut strămoșilor noștri de multe ori și în multe moduri, prin mesajul profeților. ²Însă acum, la finalul acestui timp, El ne-a vorbit prin Fiul Său, pe care L-a desemnat ca moștenitor al tuturor lucrurilor. [...]” (BVA).

2. CUM SE STUDIAZĂ CORECT BIBLIA

Să pornim cu dreptul în direcția bună, precizând că **orice studiu biblic se realizează corect doar atunci când sunt respectate următoarele condiții:**

- ♦ **Existența unui anume obiect de studiu** (obiectul care urmează să fie studiat).
- ♦ **Existența unei metode de studiu** care rezultă în mod obligatoriu din caracteristicile fundamentale ale obiectului de studiu și care se bazează pe ele în formarea ei.
- ♦ **Existența cel puțin a unei persoane care face studiul obiectului** conform metodei stabilite anterior.
- ♦ **Existența în final a rezultatelor** evidente și concludente.

Atunci când intenționăm să studiem Biblia, deja avem **obiectul de studiu** (respectăm prima condiție formulată de mai sus).

Marea problemă pentru cei mai mulți dintre noi apare atunci când trebuie să ne construim **Metoda** de studiere a Bibliei (a doua condiție care trebuie respectată pentru a realiza un studiu); și în mod implicit să promovăm o metodă corectă!

Ceea ce va face o metodă de studiu să fie corectă, este faptul că ea va fi formată în mod determinativ și exclusiv pe baza naturii obiectului de studiu.

Cu alte cuvinte, caracteristicile fundamentale ale obiectului de studiu vor determina metoda de studiu pe care i-o vom aplica ulterior.

Acest lucru înseamnă că inițial vom privi obiectul de studiu și vom constata care îi sunt caracteristicile fundamentale; pentru că tocmai ele ne vor oferi baza pentru a forma o **Metodă justificată** de studiu.

Abia atunci când avem o Metodă de studiu biblic corect construită și o folosim, putem să spunem că studiem corect Biblia!

STUDIUL BIBLIC reprezintă procesul în cadrul căruia creștinul abordează Biblia conform unei Metode de studiu corect construită, la formarea căreia l-au condus inițial înseși caracteristicile fundamentale ale Bibliei.

Conform definiției date, înțelegem că întâi trebuie să observăm și apoi să formulăm **Caracteristicile fundamentale ale Bibliei** (ceea ce tehnic se poate numi **Baza**

axiomatică hermeneutică a Bibliei). Aceste caracteristici sunt în număr de opt și pot fi formulate sub forma unui enunț concis, ca în exemplul prezentat în continuare.

3. BAZA AXIOMATICĂ HERMENEUTICĂ A BIBLIEI

reprezentând

Caracteristicile fundamentale ale Scripturilor

1. Revelația de Sine specială a lui Dumnezeu (Biblia) ne-a fost dată prin intermediul artei numite **literatură**.
2. În textele cărților ei, Biblia conține idei exprimate în propoziții și/sau fraze care formează **paragrafe**.
3. Când Dumnezeu ne-a oferit Biblia formată din cărți, El a făcut ca fiecare **carte** biblică să aibă o anumită **temă generală** distinctă.
4. Biblia conține mesaje adresate inițial unor destinatari care au existat într-un **context istoric special**.
5. Biblia conține două mari categorii de adevăr: **adevăr descriptiv** și **adevăr prescriptiv**.
6. Biblia stabilește **norme morale** prin intermediul adevărului ei **prescriptiv**.
7. Orice poruncă a Bibliei se încadrează într-un **principiu**.
8. Prin intermediul **principiilor** din spatele poruncilor concrete, Biblia este **permanent utilă** pentru orice creștin.

Odată cu enunțarea acestor **opt caracteristici fundamentale ale Bibliei**, am făcut un uriaș pas înainte! Putem spune că am rezolvat cea mai mare problemă a celor mai mulți creștini evanghelici în legătură cu studiul biblic.

Urmează să facem acum și al doilea mare pas care constă în articularea unei Metode de studiu biblic.

Desigur, de acum ne va fi relativ ușor. Suntem astfel pregătiți să observăm cum se formează aproape de la sine o **Metodă de studiu biblic structurată în etape care provin tocmai din acele caracteristici fundamentale ale Bibliei prezentate mai sus**.

Deci remarcăm că suntem acum constrânși să studiem Biblia numai într-un anume fel și nu altfel. Vom promova o metodă strict determinată. De ce? Pentru că Biblia ne-a fost dată de Dumnezeu având caracteristicile enumerate mai sus și nu altele.

Schema de principiu a metodei justificate de studiu biblic DAV

Nr.	CARACTERISTICI FUNDAMENTALE ALE BIBLIEI	ETAPELE STUDIERII BIBLIEI Determinate de Caracteristicile ei Fundamentale
1	Revelația de Sine specială a lui Dumnezeu (Biblia) ne-a fost oferită prin intermediul artei numite literatură .	ABORDAREA LITERARĂ A BIBLIEI Aflarea tipului de literatură în care se încadrează textul de studiat și a regulilor acelei forme literare biblice.
2	În textele cărților ei, Biblia conține idei exprimate în propoziții și/sau fraze care formează paragrafe .	ABORDAREA ANALITICĂ A BIBLIEI Delimitarea și intitularea paragrafelor.
3	Când Dumnezeu ne-a dat Biblia formată din cărți, El a făcut ca fiecare carte biblică să aibă o anumită temă generală distinctă.	ABORDAREA SINTETIZATOARE A BIBLIEI Aflarea și intitularea temei generale a cărții.
4	Biblia conține mesaje adresate inițial unor destinatari care au existat într-un context istoric special .	ABORDAREA EXEGETICĂ (CONTEXTUAL- ISTORICĂ) A BIBLIEI Punerea și evaluarea mesajului textului în contextul istoric inițial al apariției lui.
5	Biblia conține două mari categorii de adevăr: adevăr descriptiv și adevăr prescriptiv.	ABORDAREA ADEVĂRURILOR BIBLIEI Separare între adevărul descriptiv și cel prescriptiv în cadrul textului sau al cărții de studiat.
6	Biblia stabilește norme morale prin intermediul adevărului ei prescriptiv .	ABORDAREA PRESCRIPTIV-NORMATIVĂ A BIBLIEI Clasificarea adevărului descriptiv al Bibliei prin cel prescriptiv al ei.
7	Orice poruncă a Bibliei se încadrează într-un principiu .	ABORDAREA PRINCIPIAL-TEOLOGICĂ A BIBLIEI Aflarea și formularea principiului (-ilor) teologic(e) al(e) textului de studiat.
8	Prin intermediul principiilor din spatele poruncilor concrete, Biblia este permanent utilă pentru orice creștin.	ABORDAREA RELEVANT-APLICATIVĂ A BIBLIEI Aplicarea principiului(-ilor) teologic(e) în formele specifice și relevante contextului nostru.

3.1. Etapa 1 – ABORDAREA LITERARĂ A BIBLIEI

Aflarea tipului de literatură în care se încadrează textul de studiat și a regulilor acelei literaturi biblice

A. Justificare

Această etapă a studiului biblic este cerută și **justificată** de următoarea caracteristică fundamentală a Bibliei: *Revelația de Sine specială a lui Dumnezeu ne-a fost oferită prin intermediul artei numite literatură.*

B. Explicare

Pentru a fi înțeleasă în final din punct de vedere teologic, Biblia trebuie abordată în primul rând ca literatură. Aceasta este consecința faptului că Dumnezeu a decis să ne ofere Revelația Sa specială (Biblia) în forma literaturii antice.

Literatura biblică diferă aproape total de literatura contemporană. Este vorba despre acele forme literare pe care le găsim în textele cărților biblice. Dintre ele, doar forma literară numită „narațiune istorică” mai are astăzi corespondent în literatură. Acest fapt vorbește de la sine despre imperativul cunoașterii acelor forme literare și a regulilor lor care au fost stabilite în istorie de oameni. Dumnezeu doar s-a folosit de acele forme literare specifice vremurilor antice. Desigur, dacă revelația divină s-ar fi scris în vremea noastră, Dumnezeu ar fi folosit formele literare de azi, iar noi ne-am fi considerat privilegiați... Însă pentru a proceda corect cu Biblia, acum suntem în situația în care trebuie să parcurgem etapa enunțată și justificată mai sus.

CELE ZECE FORME LITERARE DISTINCTE ALE BIBLIEI

A. În Vechiul Testament

1. Narațiunea istorică
2. Legea mozaică
3. Poetica evreiască
4. Înțelepciunea evreiască (Scrieri sapiențiale)
5. Profeția

B. În Noul Testament

6. „Evanghelia”
7. Parabola
8. „Faptele apostolilor”
9. Epistola
10. Apocalipsa

Datorită faptului că Biblia nu este formată din același fel de literatură, prima întrebare pe care trebuie să și-o pună fiecare cititor al unui text biblic, este aceasta: „În ce fel de literatură se încadrează textul pe care-l citesc (și pe care doresc să-l studiez)?”

Când a găsit răspunsul la această întrebare, va fi pregătit să facă următorul pas, întrebându-se pentru început prin ce se caracterizează acea formă literară biblică și care-i sunt regulile. După găsirea răspunsului, va putea trece la partea practică a studiului biblic.

3.2. Etapa 2 – ABORDAREA ANALITICĂ A BIBLIEI

Delimitarea și Intitularea Paragrafelor

A. Justificare

Această etapă a studiului biblic este cerută și **justificată** de următoarea caracteristică fundamentală a Bibliei: *În textele cărților ei, Biblia conține idei exprimate în propoziții și/sau fraze care formează **paragrafe**.*

B. Explicare

Orice carte a Bibliei are mai multe idei principale (fundamentale) prezentate cu ajutorul propozițiilor și al frazelor. Aceste idei sunt baza formării paragrafelor.

Vom defini **Paragraful** ca fiind **acea porțiune de text care conține o singură idee fundamentală**. În textul care conține această idee, vom găsi un singur „**Subiect**” și un singur „**Complement**”. Este necesar ca în continuare să definim pe fiecare dintre acești termeni, pentru că ei nu trebuie să fie confundați cu cei numiți astfel în gramatică!

DEFINIREA TERMENILOR

„**Subiectul**” reprezintă **ideea, lucrul, persoana sau întâmplarea despre care vorbește un anumit text biblic**. Ca să aflăm „Subiectul”, vom pune întrebarea „Despre cine sau despre ce se vorbește în text?”

Vom defini „**Complementul**” ca fiind format din **răspunsul la întrebarea „Ce se spune despre subiect?”** (Atenție: în gramatică, aceasta este întrebarea la care răspunde predicatul, nu complementul!). Deci ordinea corectă, logică și obligatorie pentru o procedură corectă va fi mereu **întâi aflarea „Subiectului” și numai apoi determinarea „Complementului” lui!**

La modul cel mai general, vom defini **Paragraful** ca fiind **acea subunitate sau acel fragment de text în care există o singură idee fundamentală și numai una, exprimată de existența unui „Subiect” și a unui „Complement” corespunzător acestuia**.

Atunci când vorbim despre **Delimitarea paragrafelor** textelor cărților biblice, ne referim la **procesul care începe cu observarea „Subiectelor” și a „Complementelor” lor** în timpul citirii de mai multe ori a textului de studiat. Acest text va fi împărțit în mai multe unități sau fragmente în funcție de „Subiectele” lui și de „Complementele” acestora. Când textul pe care îl parcurgem prin citire conține altceva față de ce spunea anterior (are altă combinație „Subiect”-„Complement”), înseamnă că am ajuns la un

nou paragraf. *Observarea acestor treceri de la un paragraf la altul necesită atenția cititorului în procesul citirii textului biblic de studiat!*

DELIMITAREA ȘI INTITULAREA PARAGRAFELOR

O carte biblică, oricare ar fi ea, conține în textul ei mai multe *idei fundamentale*, adică mai multe elemente concrete care oferă baza existenței paragrafelor. Deja am precizat că *un paragraf conține o idee fundamentală exprimată prin existența unui „Subiect” și a „Complementului” lui.*

Numărul paragrafelor pe care le conține o carte biblică nu este egal cu numărul capitolelor ei! De fapt, Biblia nu a fost inițial împărțită pe capitole și pe versete; nici pe bucăți de texte intitulate într-un fel sau altul. În original, lipsesc atât cifrele care marchează capitolele și versetele, cât și titlurile date unor fragmente de text. Însă toate acestea au apărut mai târziu ca niște instrumente utile din punct de vedere tehnic. Împărțirea cărților textului cărților Bibliei pe capitole și pe versete ajută la identificarea și/sau găsirea unui text mai scurt sau mai lung.

Astfel, noi numim „Referință” acea „adresă” a unui text biblic care este formată din: numele cărții, numărul capitolului și numărul versetului sau al versetelor care ne interesează.

Titlurile care au fost adăugate ulterior în cărțile Bibliei, încearcă să sugereze despre ce este vorba în fragmentele de text deasupra cărora au fost puse. Totuși, introducerea lor în textul cărților biblice este *arbitrară!* În plus, nu toate versiunile Bibliei au textul cărților lor împărțit la fel. Nici titlul dat unui fragment de text nu este identic în toate versiunile cu asemenea titluri.

Dar ceea ce contează pentru noi în acest stadiu al studiului biblic, este faptul că ***intitularea paragrafelor este altceva decât această intitulare arbitrară deja existentă în majoritatea versiunilor Bibliei.*** Acele blocuri de text cu titluri deasupra lor nu sunt paragrafele despre care vorbim în această etapă a studiului biblic.

Biblia nu este deja împărțită pe paragrafe! Mai precis, ea nu este împărțită pe paragrafe conform metodei explicate aici! De obicei, într-un bloc de text care de multe ori cuprinde un întreg capitol sau chiar mai mult de atât (deja intitulat), avem în realitate mai multe paragrafe!

Ilustrație

Să ne gândim la o carte biblică asemănând-o cu un tren.

Atenție: comparația nu trebuie dusă mai departe decât a fost ea propusă aici pentru a ilustra ideea din discuție!

Trenul se aseamănă cu o carte biblică prin faptul că pentru a ști din câte vagoane este format și care este specificul lor, trebuie să-l privim atent în anumite condiții clar definite.

Dacă îl vom privi de sus dintr-un avion care se află la mare distanță de el, nu vom putea vedea nici câte vagoane are și nici ce fel de vagoane sunt acelea, chiar dacă nu este în mișcare.

Dacă îl vom privi staționat într-o gară în timp ce noi suntem undeva la mare distanță pe creasta unui munte, rezultatul va fi același.

Dar dacă ne vom apropia de acel tren și vom analiza cu atenție din câte vagoane este format, vom descoperi că dintr-un anumit număr de vagoane, primul după locomotivă este vagon tip clasa întâi; al doilea este vagon tip clasa a doua; al treilea este vagon-cușetă; al patrulea este vagon de dormit; al cincilea este vagon-restaurant etc..

Deci fiecare vagon poate fi relativ repede și ușor delimitat de celelalte și „intitulat” (numit) altfel, în funcție de specificul lui.

Aplicație

Cartea biblică va fi și ea privită (observată) „de aproape” și cu atenție prin citire repetată, până vom vedea „vagoanele”, adică paragrafele ei. Chiar dacă un tren are vagoane identice (de exemplu, șase de tip clasa a doua), Biblia nu are nici o carte care să conțină paragrafe identice! Deci veridicitatea acelei atenționări de la începutul ilustrației, se confirmă!

Fiecare paragraf va conține o altă idee fundamentală diferită de a celorlalte. Cu alte cuvinte, orice idee fundamentală, indiferent cât de lung sau cât de scurt este formulată în textul care o conține, va fi suficientă ca să poată forma baza unui paragraf distinct.

Paragraful se delimitează în funcție de volumul de cuvinte, propoziții și/sau fraze prin care este exprimată o idee fundamentală care conține un „Subiect” și un „Complement”. Astfel, un paragraf poate fi constituit uneori dintr-o propoziție, alteori dintr-o frază sau chiar din mai multe fraze; dar aproape niciodată nu va fi format dintr-un întreg capitol de text biblic!

În mod tradițional, ce am afirmat până acum despre paragrafe, se aplică în special tipului de literatură biblică numit „Epistolă”. Dar pentru a simplifica lucrurile și pentru a oferi o metodă generală de lucru în acest stadiu al studiului biblic, a fost necesar să reconsiderăm conceptul de paragraf. Astfel, pentru fiecare fel de literatură biblică, ***Paragraful*** va fi definit ca fiind ***unitatea minimă de text admisă atunci când conține o idee fundamentală și numai una.***

Vom utiliza deci termenul de „Paragraf” pentru a numi unitățile minime de text admise în care vom împărți o carte biblică în procesul de studiere a Bibliei.

Delimitarea Paragrafelor unei cărți biblice sau a unui text de studiat se va realiza în final prin reținerea în scris a referințelor lor (carte, capitol și verset sau versete). Apoi le vom intitula.

Intitularea Paragrafelor înseamnă formularea unui titlu pentru fiecare porțiune sau fragment de text care conține un „Subiect” și un „Complement”. Acel titlu trebuie să fie cât mai scurt (de regulă, utilizând trei-patru sau cinci cuvinte).

3.3. Etapa 3 – ABORDAREA SINTETIZATOARE A BIBLIEI

Aflarea și intitularea Temei Generale a cărții

A. Justificare

Această etapă a studiului biblic este cerută și **justificată** de următoarea caracteristică fundamentală a Bibliei: *Când Dumnezeu ne-a dat Biblia formată din cărți, El a făcut ca fiecare carte biblică să aibă o anumită temă generală distinctă.*

B. Explicare

Munca de Delimitare și de Intitulare a paragrafelor unei cărți biblice reprezintă analiza părților ei componente.

Revenind la ilustrația cu trenul, putem spune că în etapa precedentă de studiu, deja am văzut din câte „vagoane” este el format și care este „specificul” fiecărui „vagon”.

După ce am observat care sunt ideile fundamentale pe care le conțin paragrafele, **trebuie să reasamblăm aceste părți componente rezumative (titlurile paragrafelor) pentru a putea realiza apoi sinteza numită TEMA GENERALĂ A CĂRȚII. Această Temă Generală va exprima în mod rezumativ ideea care leagă toate paragrafele cărții sau de care se leagă toate aceste paragrafe.**

Vom proceda ca atunci când după ce urcăm în fiecare vagon al trenului, vom constata că toți călătorii intenționează să se deplaseze pe ruta București – Brașov. Astfel vom fi justificați să scriem pe acel tren exact acest traseu sau această destinație, chiar dacă din alte puncte de vedere (de exemplu, vârsta sau convingerile politice ale călătorilor din ele) nici un vagon nu seamănă unul cu altul.

Putem spune deci că fiecare carte a Bibliei se aseamănă cu un tren. Paragrafele corespund vagoanelor; iar Tema Generală a cărții ar corespunde traseului comun al acestora sau destinației spre care se îndreaptă toate, fapt care le și justifică să facă parte din aceeași garnitură a trenului.

Uneori nu este ușor să determinăm numitorul comun al paragrafelor unei cărți biblice; dar este absolut necesar să vedem „direcția” spre care „se îndreaptă” paragrafele ei. Această direcție este tocmai TEMA GENERALĂ A CĂRȚII. Ea va putea fi determinată doar dacă avem Titlurile paragrafelor („vagoanele” intitulate). Deci **pentru a putea parcurge etapa a 3-a de studiu biblic (ABORDAREA SINTETIZATOARE A BIBLIEI – Aflarea și Intitularea Temei Generale a cărții), nu putem sări peste a doua (ABORDAREA ANALITICĂ A BIBLIEI – Delimitarea și intitularea paragrafelor)!**

Pentru a putea fi corectă, orice interpretare de text dintr-o carte biblică trebuie să se armonizeze cu Tema generală a respectivei cărți – deci să fie pe linia generală a aceluși numitor comun al tuturor paragrafelor.

Atunci când dăm o interpretare eronată unui fragment de text dintr-o carte biblică, este ca și când am afirma că un vagon din trenul cu destinația Brașov, se deplasează în direcția Constanța... Uneori, interpretarea unui text biblic este atât de greșită, încât am putea s-o ilustrăm astfel: deși trenul împreună cu toate vagoanele lui merge la Brașov, afirmăm despre unul dintre ele că va ajunge în Italia, făcând parte din garnitura acestuia...

Toate interpretările greșite ale textelor Bibliei suferă cel puțin de dezacordul cu Tema generală a cărților din care fac parte.

Este imposibil să știm dacă interpretarea unui text biblic este pe direcția bună sau corectă atât timp cât nu-i cunoaștem cea „direcție” sau „destinație”, numită Tema Generală a Cărții.

Cartea formează un întreg. Textul sau paragraful este o parte din acel întreg. Fiind guvernat de coerență totală, întregul se deplasează într-o direcție sau spre o anumită destinație. Deci nici o parte din acest întreg nu merge în altă direcție și nici nu are altă „destinație”.

O altă ilustrație

Pentru a putea înțelege mai bine conceptul de Temă Generală a Cărții, să luăm ca ilustrație o orchestră. Fiecare instrument participă cu ceva la realizarea aceleiași piese muzicale. Pentru a putea înțelege ce cântă un anumit instrument și de ce cântă ceea ce cântă, trebuie să ascultăm ansamblul tuturor instrumentelor participante la realizarea acelei piese muzicale. ***Întregul explică detaliul; și detaliul este relevant în contextul lui!***

Aplicație

Acest „ansamblu” de instrumente cântând piesa, reprezintă pentru noi paragrafele care conduc împreună la cristalizarea Temei generale a cărții sau la conturarea imaginii de ansamblu a unei cărți biblice. Și după cum putem interpreta corect semnificația muzicală a partiturii unui instrument auzind piesa cântată de tot ansamblul instrumentelor, tot așa vom putea interpreta corect un text sau un paragraf biblic atunci când vom ține cont de ceea ce „se cântă” în general, adică atunci când vom lua în considerare Tema Generală a Cărții.

Însă până la interpretarea propriu-zisă a unui paragraf, va fi necesar să aflăm ce „piesă” cântă împreună paragrafele pe care tocmai le-am intitulat în etapa anterioară a studiului. Concret, vom lista paragrafele și vom încerca apoi să înțelegem ce anume le leagă sau care este numitorul lor comun.

Fiecare paragraf poate fi considerat un instrument care participă împreună cu celelalte la realizarea unei piese muzicale. Oare cum se va putea numi piesa pe care cele unsprezece „instrumente” (paragrafe) o cântă?

Lăsând ilustrația cu orchestra, trebuie să realizăm că totuși lucrăm cu idei sau concepte exprimate în cuvinte care sunt aranjate în propoziții și/sau fraze (în acest caz, sunt titlurile paragrafelor). Ele nu se percep și nu se interpretează cu urechea, ci în baza raționamentelor, folosindu-ne de mintea pe care ne-a dat-o Dumnezeu. Ne vom întreba: Care este persoana, ideea, lucrul sau întâmplarea în jurul căreia (căruia) se pot aduna paragrafele? Iar ca să răspundem corect la această întrebare, avem două posibilități:

a) Privim cu atenție paragrafele (titlurile lor) și le revedem până reușim să observăm care este acel „fir roșu” care „trece” prin toate.

b) Începem cu ipoteze (presupuneri, presupoziii) și vom verifica pe rând pe fiecare până vom ajunge la acea Temă generală care reprezintă un numitor comun al tuturor celor unsprezece paragrafe.

De exemplu, presupunem că Tema Generală a Cărții biblice IONA este Dragostea lui Dumnezeu. Ce se poate spune despre această încercare?

În primul rând, nu acest gen de teme trebuie să urmărim atunci când avem de-a face cu Narațiunea istorică. Tema Generală a unei Narațiuni Istorice nu este în primul rând sau în mod obligatoriu de natură teologică!

În al doilea rând, vom începe să verificăm ipoteza noastră. Concret, vom privi la fiecare paragraf; și vom verifica dacă fiecare vorbește concret într-un fel sau altul despre dragostea lui Dumnezeu. Așa ne vom da seama că Dragostea lui Dumnezeu nu este un concept afirmat în toate cele unsprezece paragrafe și care să reprezinte un numitor comun al lor. De fapt, ea pare să fie doar dedusă, dar nu este deloc afirmată direct în textul cărții Iona. Mai repede ar fi vorba aici despre mânia Lui, ilustrată de apariția celor două conflicte majore... Totuși, nici acest concept nu reprezintă TEMA GENERALĂ a cărții.

Această metodă de descoperire a Temei Generale a unei cărți biblice presupune multiple încercări și necesită timp alocat acestora – mai ales în cazul unei cărți lungi.

Avantajul celeilalte metode constă tocmai în economia de timp. Însă va fi nevoie de o atenție mai mare și de un efort intelectual mai accentuat.

Oricum, fără să determinăm Tema Generală a Cărții, nu avem o bază obiectivă pentru înțelegerea și interpretarea corectă ulterioară a textelor ei.

3.4. Etapa 4 – ABORDAREA EXEGETICĂ A BIBLIEI

Punerea și evaluarea mesajului textului biblic în contextul istoric al apariției lui

A. Justificare

Această etapă a studiului biblic este cerută și justificată de următoarea caracteristică fundamentală a Bibliei: *Biblia conține mesaje adresate inițial unor destinatari care au existat într-un context istoric special.*

B. Explicare

Am făcut un pas important în studierea Bibliei atunci când am reușit să auzim textul cu urechile primilor destinatari și mai ales atunci când l-am citit cu mintea destinatarilor inițiali ai lui.

Mentalitatea pe care o are cineva este determinantă pentru modul în care va înțelege, va interpreta și va aborda practic un anumit concept sau o anumită idee cu care vine în contact. Putem vorbi astfel despre *prejudecăți*. Ele sunt reprezentate de acele concluzii sau chiar „convingeri” deja formate în baza unor informații pe care mintea le-a primit și le-a analizat. În accepțiunea lor pozitivă, prejudecățile se mai pot numi și pre-concepte. Acestea sunt un fel de filtru al gândirii, constituind o bază interpretativă a altor informații cu care vine în contact mintea omului.

Ilustrație

În cadrul războiului din fosta Iugoslavie, mesajul „Vin americanii!” a avut o semnificație pentru sârbi și alta pentru albanezi. Pentru primii, mesajul era sinonim cu „Vin inamicii; vai de noi!” Însă pentru albanezi, același mesaj a fost interpretat ca însemnând „Vin prietenii să ne ajute! Suntem salvați!” Deci pentru că erau în contexte (sociale și mai ales politice) diferite și aveau mentalități diferite, sârbii și albanezii au interpretat și au tradus diferit același mesaj. Totul a fost determinat de prejudecățile celor implicați în receptarea aceluși mesaj.

Aplicație

Aplicând studiului biblic ce am afirmat și am ilustrat mai sus, vom constata că un text biblic (având un mesaj concret), va putea fi corect interpretat și înțeles de către cititorii de astăzi exact ca în contextul lui inițial, într-un singur caz: atunci când ei vor înțelege și când își vor însuși felul de gândire al cititorilor inițiali ai textului. Iar acel mod de gândire poate fi uneori doar dedus privind la contextul istoric al primilor destinatari.

Trebuie să cunoaștem coordonatele istorice ale timpului în care a fost redactat și apoi citit textul biblic inițial.

O definiție necesară

Conform unei definiții clasice, *Istoria* (ca disciplină care se predă în școli) **este știința care se ocupă cu observarea și înregistrarea în scris a dezvoltării în timp a societății omenesti din cele mai vechi timpuri până în prezent, din punct de vedere: economic, social, politic și cultural.**

Când am ajuns cu textul biblic în etapa care ne cere să-l evaluăm în contextul lui istoric inițial, suntem determinați mai întâi să reconstituim acest context. Practic, ne vom documenta în legătură cu cele patru aspecte prin care se definește istoria: economicul, socialul, politicul și culturalul. Nu totdeauna vor fi relevante în acest sens toate cele patru aspecte. Dar este obligatoriu să reconstituim contextul istoric inițial al textului. Nu avem voie să căutăm aplicații sau să susținem că știm ce a vrut să spună autorul primilor destinatari până nu am determinat ce a însemnat textul respectiv *atunci* și *acolo* (în acele condiții de tip social, politic, economic și cultural). **Pentru a putea atinge acest obiectiv, vom face apel la manuale de istorie, la dicționare și la enciclopedii biblice sau la manuale și comentarii biblice de calitate.**

Preocuparea noastră cu semnificația textului pentru *atunci* și *acolo* este o muncă exegetică. **Simplificând definiția Exegezei biblice, putem afirma că ea este știința care se ocupă cu „atunci” și cu „acolo” în legătură cu orice text al Bibliei.** Disciplina pe care se fundamentează Exegeza pentru reconstituirea contextului unui text biblic, este numită Istorie. Iar uneltele Exegezei biblice, împrumutate direct de la știința numită Istorie, sunt formate din cele patru aspecte ale ei: aspectul economic, aspectul social, aspectul politic și aspectul cultural. Acestea patru ne ajută să înțelegem condițiile sau cadrul în care oamenii aceluși timp istoric și-au format o anumită mentalitate determinată direct de contextul istoric special în care trăiau. Acea mentalitate a determinat apoi interpretarea și înțelegerea într-un anumit fel a mesajelor care le-au fost trimise de anumiți redactori umani de care Spiritul Sfânt s-a folosit în acest sens.

Orice autor al textelor (cărților) Bibliei a ținut cont de acea mentalitate specifică destinatarilor lui și chiar a înțeles-o, mai ales pentru faptul că el era contemporan cu ei. În baza acelei mentalități, el a încercat apoi să comunice anumite idei folosind termeni, concepte și expresii care aveau relevanță pentru contextul lor. Cu alte cuvinte, autorii textelor biblice au vorbit aceeași „limbă” pe care o foloseau în comunicare și destinatarii lor. Ei aveau în comun același cod pentru descifrarea semnificației mesajului transmis.

Problema noastră acum este aceea că ne lipsește „codul”. Trăind într-un timp istoric diferit de al lor, uneori înțelegem altceva, folosind alt „cod” pentru descifrarea semnificației unui același text biblic. Trebuie deci să ne dăm seama că într-un fel gândeau și înțelegeau viața (chiar la modul general) niște oameni din societatea secolului X sau XI înainte de Cristos, altfel gândeau cei din secolul întâi după Cristos; și altfel gândim noi, la distanță de peste douăzeci de secole după Cristos. Chiar dacă venim în contact cu un text biblic tradus în limba noastră maternă și înțelegem

semnificația cuvintelor folosite acolo, nu totdeauna știm automat ce a vrut textul să comunice destinatarilor lui inițiali.

Munca exegetică cerută în această etapă de studiu biblic are ca primă fază aducerea în fața noastră a elementelor caracteristice timpului istoric în care a fost scris un anumit text biblic. Apoi, în baza acelor elemente, ne vom putea forma acea mentalitate aproximativă cu care vom încerca să „decodăm” semnificația originală a textului de studiat.

De exemplu, trebuie să înțelegem mai întâi elementele culturale ale vremii lui Ioan și mai ales conceptele filosofice ale gnosticismului pentru a realiza ce a vrut să spună el atunci când a vorbit în epistole (și apoi în Evanghelia pe care a scris-o) despre întruparea Fiului lui Dumnezeu. Dacă nu știm cum gândeau oamenii secolului întâi influențați de filosofia greacă, nu putem să înțelegem de ce a insistat apostolul Ioan atât de mult pe ideea divinității lui Isus (nu a lui Cristos) și pe cea a faptului că El a avut trup (corp material) sau că va reveni „în trup”.

Să luăm și un exemplu din Vechiul Testament: Dumnezeu spune evreilor înainte de a pleca eliberați din sclavia Egiptului că îi va face un popor de preoți pentru El. În acel cadru istoric, conceptul de preot era „decodat” altfel decât astăzi, pentru că și contextul nostru este diferit de al lor. Noi gândim în termeni negativi cu privire la preoți în general. Sunt văzuți ca niște farisei, practicând ipocrizia – de aici și expresia „Să faci ce zice preotul, nu ce face el...” Dar în contextul de atunci, preot însemna un om privilegiat și apreciat în societate. În Egipt, preoții erau prima autoritate după faraon. Știm că atunci când poporul egiptean și-a vândut terenurile agricole obligați de foamete, singurii care nu a fost determinați să procedeze astfel, au fost preoții. Textul biblic spune că faraonul de-atunci promulgase o lege care prevedea că proprietățile preoților nu pot fi înstrăinate de la aceștia prin vânzare. În schimb, preoții au fost privilegiați, oferindu-li-se hrana de care aveau nevoie în timpul foametei din zona Egiptului.

Deci atunci când Dumnezeu a spus „Îmi veți fi preoți”, El nu S-a referit inițial doar la familia lui Aaron, ci S-a adresat poporului, incluzându-i pe toți. Cuvintele Lui, în acel context istoric ce determina o anumită semnificație a lor, se traduceau prin: „Veți fi privilegiații Mei” între toate popoarele lumii.

Privind textul din contextul destinatarilor lui inițiali, de cele mai multe ori vom avea surpriza să descoperim că multe părți ale lui devin astfel mai clare, sau ni se prezintă cu o altă semnificație care corespunde pentru cei de atunci și de acolo.

IMPORTANȚA RAPORTĂRII LA CONTEXT

Atunci când studiem Biblia și am ajuns cu studiul ei în punctul în care parcurgem a patra etapă a studiului biblic DAV, trebuie să plecăm de la premisa foarte importantă conform căreia ***Dumnezeu S-a revelat oamenilor în istoria lor. Toate cuvintele pe care le citim în Biblie au fost rostite și/sau scrise într-o perioadă de aproximativ 1600 de ani (1500 î. Cr. – 100 d. Cr.), deși ele fac referire la un timp istoric chiar mai lung.*** Totdeauna

contextul istoric al apariției unui text biblic este determinant pentru înțelegerea semnificației corecte pe care a avut-o întâi pentru cititorul lui inițial.

Uneori chiar Biblia oferă datele contextului istoric de care avem nevoie pentru înțelegerea semnificației unui text biblic pentru atunci și acolo! De exemplu, contextul istoric biblic al epocii regelui David (cărțile 1 Samuel, 2 Samuel, 1 Cronici) ne ajută să înțelegem o mare parte din Psalmii pe care i-a scris. Apoi, istoria cărții Regilor este foarte importantă pentru a descifra semnificații și pentru a obține sensul mesajelor din cărțile profeților etc.

Există și multe alte surse externe Bibliei din care ne putem informa pentru a reconstitui contextul istoric inițial al unui text biblic. Între acestea sunt unele extrem de valoroase provenite din Arheologie. Ele ajută semnificativ pentru refacerea unor contexte istorice atât pentru textele cărților Vechiului Testament, cât și pentru cele ale Noului Testament. Amintim aici pe cele legate de descoperirile de la Qumran, lângă Marea Moartă. Acelor manuscrise descoperite în peșterile din apropiere li se pot adăuga scrierile rabinilor din perioada primului secol după Cristos, apoi pe cele ale istoricilor Philon din Alexandria și Iosefus Favius (în special cartea intitulată „Antichități iudaice”).

Să dăm cuvântul lui Alfred Kuen. În cartea lui intitulată în limba română „Cum să interpretăm Biblia”, la Capitolul 9 (Contextul istoric), vorbind în special despre importanța Istoriei, Geografiei și Arheologiei pentru înțelegerea unor contexte istorice biblice, autorul spune:

„Cărțile profetice rămân «pecetluite cu șapte peceti» pentru cel care nu cunoaște istoria popoarelor menționate mai sus. De aceea recomandăm călduros studierea acestor cărți ale profeților Domnului cu ajutorul unei bune *Introduceri biblice* care să precizeze: situația istorică exactă a împărăției în care profetul și-a exercitat mandatul (Iuda sau Israel), forțele ostile care constituiau o amenințare pentru poporul lui și desfășurarea evenimentelor în timpul misiunii de profet.

Unele capitole din cartea profetului Daniel sunt de neînțeles dacă nu apelăm la o carte de Istorie. [...].

De asemenea, cunoașterea lumii greco-romane ne va ajuta să înțelegem mai ușor Evangheliile și cartea Faptele Apostolilor (pag. 129-130).

Geografia Țării Sfinte poate și ea să clarifice o serie întreagă de aluzii enigmatice pentru noi. De exemplu, vântul de răsărit (care usca totul, pentru că venea dinspre deșert), ploaia timpurie și ploaia târzie (două anotimpuri ploioase: primăvara și toamna). [...]

În Deuteronom 27:11-14 ni se relatează că trebuia ca niște evrei să se urce pe Muntele Garizim pentru a rosti binecuvântarea și alții pe Muntele Ebal pentru a pronunța blesteme. Geografia ne evidențiază faptul că acești munți sunt la foarte mică distanță unul de celălalt. [...]

Urmăriți pe o hartă distanța parcursă de Ilie între Beer-Șeba și Muntele Horeb (Sinai); apoi de acolo până la Damasc; și veți înțelege semnificația reală a relatării biblice.

Evaluati în kilometri drumul parcurs de prizonierii regatului lui Iuda până la Babilon, calculați timpul minim necesar acestei deplasări; și veți înțelege de ce își pierduseră

orice speranță de a se mai putea întoarce vreodată în țara lor. Sau apreciați distanța de la Susa la Ierusalim pe care a trebuit să o facă Neemia (fără mijloacele de transport de astăzi) când a inițiat proiectul refacerii Ierusalimului.” (pag. 131-132).

„Săpăturile efectuate pe Muntele Garizim au scos la suprafață un mare altar, zidit din pietre necioplite, probabil distrus în anul 128 î. Cr. de către regele iudeu Hyrcan. Acest fapt explică de ce femeia samariteancă zicea *Părinții noștri s-au închinat pe acest munte; iar voi, iudeii, ziceți că Ierusalimul este locul de închinare*. Ioan folosește Aoristul, adică timpul acțiunii îndeplinite odată pentru totdeauna. Arheologii au mai demonstrat că de la fântâna lui Iacov se vedeau perfect ruinele acestui altar situat pe coasta nordică a muntelui. Acest fapt explică discuția despre munte.

Reacțiile iudeilor redată în faptele Apostolilor 21:27-36 pot fi mai bine înțelese în lumina inscripțiilor găsite în anii 1871 și 1938. Acolo era evident că accesul străinilor în spațiul rezervat iudeilor era interzis și se pedepsea cu moartea. Aceste inscripții sunt în perfectă concordanță cu ce relatează Iosefus Flavius în „Antichități iudaice”.

În anul 1968, în partea de nord a Israelului s-a descoperit mormântul unui tânăr care fusese crucificat. Un cui de aproximativ 16 cm lungime care îi străpunsese cele două calcane, încă le ținea împreună; dar oasele antebrațului fuseseră străpunse exact deasupra încheieturii mâinii. Oasele gambelor erau rupte în două, între genunchi și glezne, exact ca ale celor doi tâlhari crucificați împreună cu Isus. Faptul că dintre miile de oameni crucificați pe atunci au fost găsite doar aceste rămășițe, demonstrează că ele au fost plasate în mormântul unei familii bogate, exact cum se procedase și cu Domnul Isus Cristos.

Osuare din Ierusalim și Ierihon datând din secolul întâi, atestă practica evreiască a dublei înmormântări. Inițial, corpul era depus pe o bancă de piatră în mormânt. După aproximativ un an, când carnea mortului putrezise, oasele erau solemn îngropate la locul lor definitiv. Ce se afla la originea acestei obiceiuri? Fariseii credeau în înviere (Fap. Ap. 23:8); și în consecință, doreau să păstreze oasele defunctului. Carnea nu trebuia păstrată. Chiar dacă mortul era depus într-un sarcofag, rudele lui aveau grijă să lase niște crăpături prin care carnea, devenită lichidă în procesul putrefacției, să se poată scurge. De ce? Pentru că în conformitate cu opinia fariseilor (preluată din filosofia greacă gnostică), păcatul locuiește în carne; și aceasta nu trebuie să participe la înviere.” [...] (pag.123-127).

„Când autorii biblici scriau pentru cititorii care nu cunoșteau aceste obiceiuri, ei le explicau (vezi de exemplu Marcu 7:3-4). Însă în multe cazuri, aceștia nu dau explicații; pentru că aluzia era la fel de clară pentru destinatarii scrierilor lor cum sunt pentru noi gesturile din viața cotidiană (de exemplu, a da mâna cu cineva, a ridica drapelul etc. – gesturi care ar trebui lămurite unor oameni aparținând altor vremuri și implicit altor culturi).” (pag. 132).

„Cultura include și limba pe care oamenii o vorbesc. Limba este influențată de contextul cultural în care trăiește cel care o folosește. Deși foloseau limbajul lor de toate zilele, autorii biblici se exprimau de multe ori într-un mod diferit de vorbirea actuală [...] De exemplu, *a-ți îngropa tatăl* se referea la toate îngrijirile acordate părinților până în clipa morții lor, ceea ce putea dura câțiva ani.” (pag. 135).

„Scopul urmărit prin toate aceste cercetări este să dea cuvintelor, frazelor și obiceiurilor, sensul pe care îl aveau ele pentru autor și pentru primii lui destinatari. Astfel se urmărește ca cititorul de azi să înțeleagă ceea ce ei înșiși puteau înțelege cu ajutorul noțiunilor existente în mediul lor cultural.” (pag. 136).

3.5. Etapa 5 – ABORDAREA ADEVĂRURILOR BIBLIEI

Separare între adevărul descriptiv și cel prescriptiv în cazul textului sau al cărții de studiat

A. Justificare

Această etapă a studiului este cerută și justificată de următoarea caracteristică fundamentală a Bibliei: *Biblia conține două mari categorii de adevăr: adevăr descriptiv și adevăr prescriptiv.*

B. Explicare

„*Descriptiv*” și „*Prescriptiv*” sunt termeni care trebuie bine înțeleși și corect utilizați în sistemul de studiu biblic pe care-l promovăm în acest curs de Hermeneutică.

ADEVĂRUL DESCRIPTIV

Formula „*Adevărul descriptiv* al Bibliei” se referă la acele **lucruri prezentate** explicit sau implicit în textele biblice **prin relatare sau povestire**. **Adevărul descriptiv** este ceea ce ni se descrie (ni se relatează, ni se povestește) că s-a întâmplat într-un anumit context în care de regulă apar și personaje. De asemenea mai pot exista ca adevăr descriptiv și păreri sau concluzii ale acestor personaje etc. Este important să reținem încă din acest stadiu al studiului biblic, faptul că există fragmente de texte biblice unde acele personaje nu-L reprezintă pe Dumnezeu și nici nu vorbesc din partea lui Dumnezeu ca profeții; ci își exprimă unele păreri sau fac unele remarci pe care redactorul textului doar le povestește. Astfel putem să citim despre idei sau fapte care sunt sau care nu sunt corecte din perspectiva lui Dumnezeu. **Totul trebuie luat ca relatare, nu ca doctrină!**

Orice **narațiune istorică** a Bibliei intră în **categoria adevărului descriptiv**. Și pentru că aproximativ 40% din textele Bibliei sunt narațiuni istorică, vom avea în acest procent texte din Biblie care conțin adevăruri descriptive. Aceste adevăruri doar prezintă ce s-a întâmplat, fără a da obligatoriu calificative pentru acele întâmplări descrise. Implicația este aceea că **nu ni se permite să confundăm descrierea cu prescrierea!** Altfel, vom cădea în capcana propriei noastre greșeli.

ADEVĂRUL PRESCRIPTIV

Adevărul prescriptiv al Bibliei reprezintă **tot ce se încadrează în categoria poruncilor, a îndemnurilor, a dorințelor exprimate într-un fel sau altul, a instrucțiunilor și a cerințelor.**

La modul general, orice prescriere arată (din partea cuiva calificat și autorizat în acel domeniu) ce și cum să faci sau să nu faci. Deci **prescrierea ține de aspectul practic**

sau aplicativ. Tot ce este prescriere în Biblie, s-a cerut (cel puțin primilor destinatari) pus în aplicare într-un anumit fel.

Adevărul biblic prescriptiv se găsește atât în Vechiul Testament, cât și (mai ales!) în Noul Testament. Orice poruncă a lui Dumnezeu din Vechiul Testament se încadrează la adevăr prescriptiv. Dumnezeu a prescris multe legi și reguli evreilor. Este adevărat că **forma completă și definitivă a adevărilor prescriptive din Vechiul Testament se află în Noul Testament;** dar trebuie să reținem că putem găsi adevăr prescriptiv de un anumit fel chiar și în Vechiul Testament.

Adevărul biblic prescriptiv sub forma lui de revelație completă se găsește în mod special în epistolele Noului Testament. În aceste scrieri, autorii lor au pus învățătura Domnului Isus Cristos în forma aplicativă (mai ales în a doua parte a epistolelor) pentru fiecare situație specifică în care s-au aflat bisericile locale cărora le-au scris.

3.6. Etapa 6 – ABORDAREA PRESCRIPTIV-NORMATIVĂ A BIBLIEI

Clasificarea adevărului descriptiv al Bibliei prin cel prescriptiv al ei

A. Justificare

Această etapă a studiului este cerută și justificată de următoarea caracteristică fundamentală a Bibliei: *Biblia stabilește norme morale prin intermediul adevărului ei prescriptiv.*

B. Explicare

Adevărul descriptiv al Bibliei ne oferă descrieri despre Dumnezeu, despre om, despre lumea spirituală etc.; dar, de regulă, nu ne și precizează dacă atitudinile și/sau faptele unui om sunt bune sau rele. Această precizare o realizează adevărul prescriptiv. Suntem astfel determinați să corelăm adevărul descriptiv găsit în Biblie cu cel prescriptiv al ei pe aceeași temă. De fapt, conform lui Walter A. Henrichsen, în general, studierea Bibliei se face prin: a) Observare; b) Interpretare; c) Corelare și d) Aplicare (pentru detalii, vezi Walter A. Henrichsen, *Cercetați Scripturile*, – Ghid de Interpretare a Bibliei – Editura Logos, Cluj, 1995).

Corelarea adevărului prescriptiv cu cel descriptiv are ca scop stabilirea calificativelor pentru cel descriptiv. Aceste calificative sunt oferite deci de adevărul prescriptiv pentru cel descriptiv. De exemplu, Biblia ne descrie cum au procedat fetele lui Lot ca să aibă urmași după ce au rămas fără soți și nu aveau alt bărbat în zonă decât pe tatăl lor. De unde știm dacă ce au făcut ele este bun sau rău, corect sau greșit?

Unii cititori ai Bibliei au fost greșit învățați să imite tot ce găesc scris în textele ei descriptive. Motivul invocat cu seninătate (și ignoranță!) este acela că tot ce citim în Biblie că au făcut oamenii despre care se scrie acolo, trebuie să facem și noi, „ca să împlinim Scriptura”. Faptele lor ar fi astfel standardul pentru noi... Nu acesta este modul corect în care trebuie să ne raportăm la Biblie (la textele ei descriptive)!

Când am ajuns în posesia unor adevăruri pe care textele Bibliei le conțin, trebuie să stabilim întâi din ce categorie de adevăr face parte fiecare: descriptiv sau prescriptiv. Apoi ne vom ocupa de cele descriptive (în cazul în care descoperim că avem asemenea adevăruri în textul de studiat), pentru a le găsi corespondentul prescriptiv.

Găsirea corespondentului prescriptiv pentru un adevăr descriptiv implică o cunoaștere serioasă a Bibliei – mai ales a Noului Testament, unde se află cea mai mare parte din adevărul prescriptiv al Bibliei. Aceste texte prescriptive care corespund temei adevărului descriptiv, ne vor arăta în cazul faptelor făcute de un anume personaj, dacă

ce se spune acolo că a făcut el sau ea este ceva bun (un exemplu pozitiv) sau ceva rău (exemplu negativ).

Această clasificare pe care o face adevărul prescriptiv celui descriptiv al Bibliei rezolvă o problemă fundamentală în abordarea corectă a Scripturilor. Am ajuns deci în punctul în care va trebui să vedem cum Biblia se explică singură! Numai așa vom putea să înțelegem că în cazul fetelor lui Lot, ce au făcut ele nu ne oferă un exemplu bun. De unde știm? Cel puțin dintr-un text prescriptiv ca cel din 1Corinteni 5, unde incestul este condamnat și înfierat!

Trebuie să facem aici o precizare importantă: **vom urmări totdeauna să luăm ca normă morală acea formă finală, completă și definitivă a unui adevăr biblic chiar prescriptiv.**

Un exemplu ne va fi edificator: porunca Domnului Isus Cristos dată discipolilor Săi de a merge cu Evanghelia doar la poporul evreu. Textual, Biblia ne prezintă acest adevăr prescriptiv astfel: „Să nu mergeți pe calea păgânilor și să nu intrați în vreo cetate a Samaritenilor; ci să mergeți mai degrabă la oile pierdute ale casei lui Israel.” (Matei 10:5b-6 – versiunea Cornilescu, 1923-1925). Dar nu aceasta a fost forma finală și definitivă de evanghelizare. Nu trebuie să înțelegem din acest adevăr prescriptiv faptul că Domnul Isus Cristos le-ar fi cerut acelor discipoli să evanghelizeze doar poporul lor. Privind mai atenți, vom descoperi ceva interesant: chiar pentru discipolii lui Isus de atunci, porunca a fost modificată ulterior (după Înviere). Forma finală a acestui adevăr prescriptiv viza toate națiunile lumii: „Duceți-vă în toată lumea și predicați Evanghelia tuturor oamenilor.”

În cadrul textelor ei, Biblia „se deplasează” de la „nivelul de începător” la „nivelul de avansat”. În termeni consacrați fenomenului, putem vorbi despre *progresia revelației în Scripturi*. Dumnezeu a descoperit treptat și progresiv ce trebuie să știe omul despre lucrurile spirituale cu care se ocupă în principiu revelația Bibliei. Așa ne explicăm, de exemplu, de ce Dumnezeu nu i-a reproșat lui Avraam minciunile pe care le-a spus despre soția lui în Gherar și în Egipt. Revelația divină nu ajunsese nici măcar în stadiul promulgării legii mozaice care prevedea, printre altele, „Să nu minți.” Dar dacă vom privi la acest subiect (al minciunii) din perspectiva adevărilor prescriptive ale Noului Testament, vom vedea că în această privință interdicția este și mai categorică în forma ei completă, cea mai avansată și definitivă (Revelația vorbind despre minciună și mincinoși).

Un alt aspect legat de adevărul descriptiv al Bibliei este acela că uneori el doar ne descrie niște fapte din care putem înțelege anumite trăsături de caracter ale unei persoane. Cel mai bun exemplu este persoana lui Dumnezeu. El ni se prezintă pe paginile Bibliei și prin ce a făcut, nu doar prin ce a spus. Iar atunci când avem de-a face cu acel tip de adevăr descriptiv care ne prezintă aspecte ale caracterului lui Dumnezeu prin diferite acțiuni, fapte și/sau atitudini ale Sale, ne vom abține de la a mai căuta corespondent prescriptiv în Noul Testament sau în vreo altă carte a Vechiului Testament. De ce? Tocmai pentru că bunul simț ne determină să acceptăm aprioric că tot ce face și tot ce spune Dumnezeu este corect (deci intră în clasa adevărilor

descriptive pozitive). Nu trebuie să avem dubii cu privire la faptele sau vorbele lui Dumnezeu. Avem de multe ori doar probleme cu răspunsul la întrebarea „De ce procedează El astfel?” Însă știm că Dumnezeu nu greșește. Deci nu este cazul să determinăm dacă Dumnezeu dă un exemplu bun sau rău prin ceea ce spune sau face! Totdeauna El face numai ce este bine și corect, chiar dacă noi nu avem perspectiva Lui ca să înțelegem că așa stau lucrurile în ce-L privește. Niciodată nu este cazul să suspectăm caracterul lui Dumnezeu de ceva negativ! Deci ne vom rezuma la a face observațiile în legătură cu acest caracter al lui Dumnezeu scos în evidență de faptele și de vorbele Sale. Astfel vom putea preciza pentru fiecare carte biblică studiată și pentru fiecare text biblic analizat, ce ne revelează el despre caracterul lui Dumnezeu. Așa vom obține în timp informații pe care ulterior le putem ordona într-un sistem. Iar pentru că șansa de a-L iubi pe Dumnezeu se va amplifica direct proporțional cu nivelul la care am ajuns în cunoașterea Lui, vom fi bucuroși să descoperim cine este Dumnezeu din faptele Sale înregistrate pe paginile Bibliei.

Atunci când adevărurile descriptive biblice conțin în ele concepte care aparțin moralei sau eticii umane, știm că Dumnezeu, într-un fel sau altul, le-a calificat prin faptul că a inspirat pe redactorii umani ai Bibliei să scrie din partea Lui ce este bine și ce nu este bine să facă omul. În același timp, trebuie să fim conștienți că faptele omului nu sunt totdeauna de urmat. Exceptând persoana Fiului lui Dumnezeu, nici un om nu a fost vreodată perfect.. Există deci posibilitatea ca unele descrieri să nu conțină în ele un exemplu pozitiv și în consecință nu reprezintă ceva demn de imitat.

3.7. Etapa 7 – ABORDAREA PRINCIPIAL-TEOLOGICĂ A BIBLIEI

Aflarea și formularea principiului(-ilor) teologic(e) al(e) textului de studiat

A. Justificare

Această etapă a studiului este cerută și justificată de următoarea caracteristică fundamentală a Bibliei: *Orice poruncă a Bibliei se încadrează într-un principiu.*

B. Explicare

Pentru ca un studiu biblic să fie complet, nu este suficient să formulăm fiecare adevăr al paragrafelor și nici măcar să facem interpretarea adevărilor descoperite (vezi tabelele) sau să găsim corespondente prescriptive pentru cele descriptive.

Pentru că ne interesează ceva practic, suntem obligați să parcurgem încă două etape în studiu. Una este cea la care tocmai suntem acum. Parcurgând-o, nu vom face altceva decât vom determina principii. Uneori ele sunt direct formulate; iar alteori trebuie să le formulăm noi.

Pentru a nu crea confuzii, vom preciza că termenul „**principiu**” se referă (cel puțin în sensul cursului nostru) la **o regulă foarte cuprinzătoare și generalizatoare sau la o metodă de lucru ori de funcționare a ceva.**

Noi vom lucra cu termenul „principiu” cu sensul de „regulă generalizatoare”. În această „regulă” se încadrează mai multe legi sau cerințe specifice ori concrete.

De exemplu, când în epistola apostolului Pavel scrisă romanilor citim „Ajutați pe sfinți când sunt în nevoie.” (12:13a), avem de-a face cu un principiu. Această cerință este generalizatoare. În ea se poate include suma tuturor poruncilor specifice de ajutorare către sfinți, indiferent de numărul și de forma lor. Dar, după cum am afirmat mai sus, principiul este doar regula generală mai mult teoretică și abstractă. Aplicarea principiului va fi sub forma concretului.

De exemplu, când un creștin are nevoie de hrană și-i oferi ceva să mănânce, poți spune că ai aplicat principiul amintit mai sus într-o formă concretă cerută de un anume context. Dar poate că nevoia unui creștin este să-l ajuți să traverseze șoseaua în bune condiții atunci când din diferite motive nu poate să o facă singur. Și atunci aplici principiul enunțat mai sus. Iar ocaziile aplicării lui sunt diverse în funcție de context.

Putem trage deja următoarea concluzie: Cu cât un adevăr biblic prescriptiv are un caracter mai general (și generalizator), cu atât el seamănă a principiu.

Poruncile prin intermediul cărora ni se arată concret ce să facem și/sau ce să nu facem, reprezintă doar una dintre formele punerii în aplicare a principiilor în care acestea (poruncile) se încadrează.

3.8. Etapa 8 – ABORDAREA RELEVANT-APLICATIVĂ A BIBLIEI

Aplicarea principiului(-ilor) teologic(e) în formele specifice și relevante contextului nostru

A. Justificare

Această etapă a studiului este cerută și justificată de următoarea caracteristică fundamentală a Bibliei: Prin intermediul **principiilor** din spatele poruncilor concrete, Biblia este **permanent utilă**.

B. Explicare

Atunci când aflăm că Biblia este permanent utilă prin intermediul sau datorită principiilor textelor ei, prima întrebare care se naște, este aceasta: „Unde găsim aceste principii cu caracter aplicativ în Biblie?”. Iar răspunsul care deja a fost formulat de mai multe ori până acum în diferite forme, este acesta: **„De regulă, principiile se găsesc în partea practică a scrierilor Noului Testament (în special în epistole)”**.

Oricine a citit Noul Testament, a observat (sperăm) că o epistolă are patru părți principale: (1) Introducerea; (2) o parte teoretică de teologie; (3) o parte practică sau aplicativă a teologiei prezentate; și (4) încheierea. Acolo, în partea de aplicații, sunt formulate prescriptiv idei practice care prezintă concret ce să facă și ce să nu facă cei vizați (destinatarii inițiali ai unei biserici locale dintr-o anumită zonă geografică și într-un context istoric special).

Nimic din ce citim în Biblie (în special în epistole, dar nu numai) nu ne-a vizat vreodată în primul rând pe noi! Dar acest fapt nu înseamnă că ce scrie acolo n-ar fi și pentru noi! Înțelegând acest lucru, suntem justificați să ne întrebăm: „Cum va fi Biblia utilă sau practică și pentru noi, din moment ce ea a vizat inițial prin textele ei prescriptive pe alții?” Iar răspunsul la această întrebare implică tocmai parcurgerea etapei de studiu biblic la care ne aflăm în acest moment. Ca să-l înțelegem și mai ales ca să ne însușim metoda, vom prezenta pașii care trebuie făcuți pentru a finaliza studiul biblic pe un paragraf.

Pasul 1: Scriem adevărul paragrafului pe care îl studiem. Acel adevăr a fost deja observat și reținut în scris în cadrul Etapei 5 de studiu.

Pasul 2: Arătăm în scris interpretarea adevărului luat în considerare sau „Ce înseamnă el?”. Pentru a realiza acest lucru, ne vom întoarce la Etapa 6 a studiului biblic DAV (vezi tabelele).

Pasul 3: Scriem corespondentul prescriptiv (textele prescriptive corespunzătoare), arătând referința și formularea ideatică a textului (adică îl prezentăm pe scurt în cuvinte proprii), conform aceleiași Etape (a 6-a) a studiului biblic DAV.

Pasul 4: Scriem principiul teologic al textului. Acesta poate fi în textul paragrafului de studiat (dacă este formulat prescriptiv) sau în textul corespondentului prescriptiv (în cazul în care textul paragrafului conține adevăruri descriptive). Acest lucru s-a clarificat deja în Etapa 7 a studiului biblic DAV.

Pasul 5: Scriem acele forme concrete, specifice contextului nostru, în care se poate pune în aplicare principiul(-ile) teologic(e).

Deși un principiu teologic poate avea diverse forme de aplicare datorită multiplelor contexte geografice și culturale în care poate funcționa, el va trebui să aibă o singură formulare pe care o realizăm în Etapa 8 a studiului biblic DAV.

Schematic, o lecție de studiu biblic va putea avea următoarea formă de pregătire:

I. LITERATURA TEXTULUI (CĂRȚII)

- Etapa 1 de studiu – Forma literară

II. MESAJUL TEXTULUI (CĂRȚII)

- Etapa 2 de studiu – Paragrafele cărții
- Etapa 3 de studiu – Tema generală a cărții

III. CONTEXTUL ISTORIC ȘI SCOPUL INIȚIAL AL CĂRȚII

- Etapa 4 de studiu – Contextul istoric inițial

IV. ADEVĂRURILE TEXTULUI (CĂRȚII)

- Etapa 5 de studiu – Descriptiv-Precriptiv
- Etapa 6 de studiu – Precriptiv-Normativ

V. TEOLOGIA CĂRȚII (TEXTULUI STUDIAT)

- Etapa 7 de studiu – Principiul teologic
- Etapa 8 de studiu – Aplicarea relevantă

4. FORMELE LITERARE DISTINCTE ALE BIBLIEI

ȘI PRINCIPIILE HERMENEUTICE SPECIFICE FIECĂREIA

Introducere

Pentru a fi înțeleasă în final din punct de vedere teologic, Biblia trebuie abordată în primul rând ca literatură. Aceasta este consecința faptului că Dumnezeu a decis să ne ofere Revelația Sa specială (Biblia) în forma literaturii antice.

Literatura biblică diferă aproape total de literatura contemporană. Este vorba despre acele forme literare pe care le găsim în textele cărților biblice. Dintre ele, doar forma literară numită „narațiune istorică” mai are astăzi corespondent în literatură. Acest fapt vorbește de la sine despre imperativul cunoașterii acelor forme literare și a regulilor lor care au fost stabilite în istorie de oameni. Dumnezeu doar s-a folosit de acele forme literare specifice vremurilor antice.

Desigur, dacă revelația divină s-ar fi scris în vremea noastră, Dumnezeu ar fi folosit formele literare de azi, iar noi ne-am fi considerat privilegiați... Însă pentru a proceda corect cu Biblia, acum suntem în situația în care trebuie să parcurgem etapa enunțată și justificată mai sus.

Înainte de a prezenta specificul formelor literare ale Bibliei, este necesar să precizăm că acestea sunt în număr de zece (cinci pentru Vechiul Testament și cinci pentru Noul Testament) așa cum se poate citi mai jos:

CELE ZECE FORME LITERARE DISTINCTE ALE BIBLIEI

A. În Vechiul Testament

1. Narațiunea istorică
2. Legea mozaică
3. Poetica evreiască
4. Înțelepciunea evreiască (Scrieri sapiențiale)
5. Profeția

B. În Noul Testament

6. „Evanghelia”
7. Parabola
8. „Faptele apostolilor”
9. Epistola
10. Apocalipsa

Datorită faptului că Biblia nu este formată din același fel de literatură, prima întrebare pe care trebuie să și-o pună fiecare cititor al unui text biblic, este aceasta: „În ce fel de literatură se încadrează textul pe care-l citesc (și pe care doresc să-l studiez)?” Când a găsit răspunsul la această întrebare, va fi pregătit să facă următorul pas, întrebându-se pentru început prin ce se caracterizează acea formă literară biblică și

care-i sunt regulile. După găsirea răspunsului, va putea trece la partea practică a studiului biblic.

4.1. NARAȚIUNEA ISTORICĂ

1. Definiție

Ca formă literară distinctă a unor texte din cărțile Bibliei, **Narațiunea istorică este recunoscută în acel text biblic unde avem o povestire sau o relatare despre ceva sau despre cineva care a făcut ori a spus ceva, cândva, undeva (într-un anumit context)**. Am formulat astfel cea mai generală și mai simplificată definiție a acestui fel de literatură biblică. În continuare vom putea înțelege care este natura narațiunilor istorice ale Bibliei, adică acele detalii semnificative despre specificul lor.

2. Caracteristici și reguli hermeneutice pentru narațiunile istorice biblice

Orice narațiune are trei componente din care se formează: (1) Personaje, (2) Acțiuni și (3) Context(ul în care se desfășoară acțiunea personajelor).

În cartea „**Biblia ca literatură**”, Gordon D. Fee oferă câteva sfaturi de pe poziția sa de autoritate în materie de interpretare a Vechiului Testament. În cadrul capitolului intitulat „Narațiunile Vechiului Testament” (pag. 105-108), autorul face următoarele precizări:

„1. Narațiunile Vechiului Testament nu sunt simple povestiri despre oameni care au trăit în vremurile respective. Ele sunt în primul rând relatări despre ce a făcut Dumnezeu pentru și/sau prin acei oameni [...] Dumnezeu este eroul (principal al) povestirii.

2. Narațiunile Vechiului Testament nu sunt alegorii sau povestiri cu semnificații simbolice ascunse. Narațiunile nu răspund tuturor întrebărilor noastre despre un anumit subiect.

3. Narațiunile Vechiului Testament nu ne învață întotdeauna în mod direct [...] Ele ne oferă un gen de cunoaștere «nemijlocită» a lucrării lui Dumnezeu în lumea Sa; și, deși această cunoaștere este mai repede secundară decât primară, ea este totuși reală și îți poate modela comportamentul [...].

Deși narațiunile istorice ale Vechiului Testament nu ne învață în mod direct, ele ilustrează de multe ori ceea ce este afirmat direct și categoric în altă parte a Bibliei. Este un fel de învățare implicită care, conjugată cu învățăturile explicite corespunzătoare din Scriptură, este deosebit de eficientă pentru formarea acelei experiențe educative pe care Spiritul Sfânt o poate folosi în mod pozitiv.

4. Nu ni se spune totdeauna la sfârșitul unei narațiuni istorice biblice dacă ce s-a întâmplat este bun sau rău. Se presupune că suntem capabili să apreciem singuri cele relatate, pe baza a ceea ce Dumnezeu ne-a învățat în mod direct și categoric în Scriptură.

5. Nu orice narațiune istorică individuală sau episod al unei narațiuni are în mod necesar și o morală proprie [...]. Există un curent sau o mișcare de ansamblu în

narațiunea cărții, un fel de suprastructură care marchează ideea, de obicei una singură. Astfel, narațiunile sunt (parțial) asemănătoare parabolilor – în sensul că întregul este cel care transmite mesajul, și nu elementele care-l compun luate în mod individual. [...] Nu are sens să încerci să descoperi semnificația fiecărui eveniment izolat într-o narațiune. Ea trebuie evaluată ca unitate (întreagă) și nu pe bucăți.”

Ajuns în acest stadiu al dezbateri despre narațiunile istorice ale Vechiului Testament, profesorul Fee lansează ideea introducerii unei importante reguli. Aceasta se poate numi „Regula nivelurilor”. Renunțăm acum la citatele corespunzătoare acestui subiect, pentru că el va fi oricum prezentat detaliat spre finalul lecției. Gordon Fee continuă:

6. „Trebuie să acordăm o mare atenție acestei mișcări de ansamblu a unei narațiuni istorice și contextului ei, pentru a-i descifra integral sensul. Ceea ce este implicit în narațiune, poate fi la fel de semnificativ ca și ceea ce este explicit.

*Implicit nu înseamnă secret! Ne vom confrunta cu tot felul de probleme dacă încercăm să descoperim în narațiunile istorice ale Bibliei sensuri despre care credem că Dumnezeu «le-a ascuns» acolo. Nu asta înseamnă cuvântul *implicit*, ci faptul că mesajul poate fi înțeles din ceea ce se spune, deși nu este exprimat în multe cuvinte. Obiectivul nostru nu este să vânam lucruri care nu pot fi înțelese de toată lumea. Ci trebuie să observăm tot ceea ce narațiunea istorică spune efectiv – direct și indirect, dar niciodată într-un mod obscur sau numai nouă personal! **Dacă nu ești capabil să convingi pe alții cu privire la ceea ce crezi că exprimă textul în mod implicit astfel încât ei să înțeleagă ideea comunicată de text, este aproape o certitudine că îl interpretezi greșit. [...] Probabil că inventezi o nouă povestire...***

7. Narațiunile biblice consemnează ce s-a întâmplat, nu neapărat ce ar mai trebui să se întâmple sau să se repete de atunci încolo cu fiecare cititor al lor. De aceea, nu orice narațiune are și o morală proprie.

8. Ceea ce fac oamenii în narațiunile istorice biblice nu constituie neapărat un exemplu bun pentru noi. Adesea este tocmai contrariul. Majoritatea personajelor din narațiunile Vechiului Testament sunt departe de a fi perfecte, iar acțiunile lor la fel.

Poate cel mai folositor avertisment pe care-l putem face în legătură cu lectura narațiunilor și referitor la învățăturile din ele, este următorul: Nu fi un cititor imitator, care ce citește în Biblie (că a făcut „X”, „Y” sau „Z”), aceea face (automat) și el! [...] Tu poți oricând să înveți foarte mult din aceste narațiuni (ca din toate narațiunile Bibliei), dar nu ai voie niciodată să presupui că Dumnezeu așteaptă să faci exact (și mai ales tot) ce au făcut personajele Bibliei sau că ți se vor întâmpla și ție aceleași lucruri care li s-au întâmplat lor. [...] Personajele biblice sunt uneori pozitive, alteori negative; uneori înțelepte, alteori nesăbuite; uneori sunt pedepsite, alteori li se acordă milă și iertare; uneori o duc bine, alteori trăiesc o viață grea. **Datoria ta este să descoperi Cuvântul lui Dumnezeu pentru tine din narațiunile despre ei**, nu neapărat să încerci să faci tot ceea ce Biblia relatează că au făcut personajele narațiunilor istorice. [...]

9. Narațiunile istorice ale Bibliei sunt valoroase pentru noi tocmai pentru că *demonstrează* într-un mod atât de viu implicarea lui Dumnezeu în lume și *ilustrează* principiile și chemarea Lui.”

La rândul lui, în cartea „**Cum să interpretăm Biblia**”, Alfred Kueen vorbește în capitolul intitulat „Interpretarea unui text narativ” despre narațiunile istorice ale Bibliei:

„Contrar istorisirilor din literatura noastră, povestirile Bibliei sunt foarte discrete în descifrarea personajelor și a motivelor care le inspiră diferitele lor acțiuni. Adesea, autorul ne lasă să ghicim noi motivele și scopurile personajelor, rezumându-se doar la câteva indicii minore (un cuvânt, un detaliu, o acțiune, un gest). [...] (Walke, citat de Longman, pag. 91).

Cel mai frecvent, un personaj este descris indirect: prin cuvintele lui, prin gândurile lui, printr-o faptă pe care o face el sau prin reacțiile altora (vezi Daniel 6:5). [...] Locuitorii din Listra l-au considerat pe Barnaba ca fiind Zeus; iar pe Pavel, zeul Hermes (Fap. Ap. 14:12). Conform reprezentărilor acestor doi zei în mitologie, se poate deduce că Barnaba era un om solid, iar Pavel mic de statură. Rețineți cum sunt caracterizați unii dintre frații lui Iosif prin propriile lor reacții (Ruben: Gen. 37:21-22; Iuda: Gen. 43:3,8; 44:16,18). (pag 216).

Destul de frecvent, istorisirea ne prezintă un bărbat sau o femeie care se află la o răscruce a vieții lor. [...] Acolo se decide adesea sensul istoriei. De exemplu, hotărârea lui Avraam părăsind Haranul și îndreptându-se spre Moria, opțiunea lui Iosif în fața avansurilor soției lui Potifar, alegerea pe care o face Moise refuzând să fie numit fiul fiicei faraonului, decizia lui Rut când a preferat să rămână cu Naomi, opțiunea lui David când o vede pe Bat-Șeba, decizia lui Daniel și a celor trei prieteni ai lui de a nu face compromisuri, opțiunea discipolilor lui Isus de a lăsa totul pentru a merge după El etc. În toate aceste cazuri, povestitorul prezintă personajul principal supus unui test; iar încercarea nu este totdeauna benefică celui încercat. În funcție de evoluția eroului principal, istorisirea devine pentru noi un model de urmat sau un avertisment. (pag. 217).

Orice detaliu menționat într-o scriere, răspunde unei intenții clare a autorului. Detaliile ne pot orienta cercetările, ajutându-ne să descoperim semnificația pe care autorul a intenționat să o dea istorisirii sale. Sub acest raport, adesea suntem frapați de numeroasele repetiții existente în textele narative. [...] O analiză literară identifică în aceste repetiții o trăsătură specifică stilului narativ ebraic, merit să atragă atenția cititorului asupra unor aspecte importante. (pag. 219).

În cartea „The Art of Biblical Narrative” (New York, 1981, pag. 95-113), R. Alter a identificat și a prezentat cinci tipuri de repetiție. Dintre acestea, amintim aici doar două:

- repetiția de tip „laitmotiv” – reprezentată de un cuvânt sau un grup de cuvinte care se repetă de mai multe ori ca urmare a importanței lui (lor) strategice pentru acea istorie (de exemplu, cuvântul *casă* în 2Samuel 7).

- repetiția sub formă de „scenă-tip” – este aceea care se găsește în texte care se aseamănă prin conținut și structură: aceeași secvență a unei acțiuni atrage atenția asupra unei intenții comune mai multor evenimente (de exemplu, cinci cazuri de femei sterile care până la urmă au născut oameni de o valoare deosebită după intervenția miraculoasă a lui Dumnezeu în viața lor).

O altă caracteristică a narațiunilor istorice ale Bibliei este aceea că ele sunt lipsite de anumite elemente pe care, în mod cert, un autor modern le-ar fi semnalat. [...]

Semnificația unei istorisiri poate fi abordată din patru puncte de vedere sau perspective:

- 1) Semnificația pentru persoanele implicate în povestire;
- 2) Semnificația pentru martorii oculari și pentru contemporanii lor;
- 3) Semnificația pentru destinatarii cărții;
- 4) Semnificația pentru noi înșine.” (pag. 220)

„Pentru a descoperi această semnificație, va trebui să revenim adesea asupra scopului întregii cărți. [...] Istoria asupra căreia ne oprim, este o verigă a unui lanț mai lung. Ea se află la locul ei, într-un punct bine determinat, asemenea unui element al unei demonstrații.” (pag. 221).

„Uneori trebuie să remarcăm faptul că povestirile au fost scrise din perspectiva împlinirii lor.” (pag. 222).

REGULA NIVELURILOR NARAȚIUNILOR ISTORICE ALE BIBLIEI

Narațiunile istorice biblice individuale se regăsesc în unul dintre cele patru niveluri prezentate mai jos:

A. *Narațiunea imediată* sau cea care este în discuție.

B. *Narațiunea complexă* formată din mai multe *narațiuni imediate*.

C. *Narațiunea majoră (Istoria biblică a Israelului)*.

Punctele majore ale acestui nivel (al treilea) al narațiunii biblice sunt următoarele:

- (1) Chemarea lui Avraam.
- (2) Genealogia avraamică prin patriarhii viitorului popor evreu.
- (3) Sclavia evreilor în Egipt.
- (4) Ieșirea evreilor din Egipt și intrarea în „Țara promisă”.
- (5) Neascultarea de Dumnezeu a poporului evreu și consecințele acestei neascultări.

- (6) Ocrotirea lui Dumnezeu și avertismentele Lui pentru poporul evreu.
- (7) Distrugerea țării evreilor și deportarea lor.
- (8) Revenirea evreilor din exil.

D. *Narațiunea ultimă (Planul lui Dumnezeu cu omenirea începând cu actul Creației).*

În acest ultim nivel (cel superior) al narațiunii istorice biblice, se pot include următoarele puncte de referință:

- (1) Creația inițială.
 - (2) Căderea omului în păcat.
 - (3) Forța și omnipotența păcatului între oameni.
 - (4) Necesitatea salvării omenirii din păcat și de la consecințele acestuia.
 - (5) Întruparea și sacrificarea lui Cristos pentru a face posibilă salvarea oamenilor.
- ***Narațiunea imediată trebuie privită și înțeleasă în cadrul narațiunii complexe din care face parte împreună cu celelalte narațiuni imediate.***
 - ***Narațiunea complexă va fi privită și explicată în cadrul narațiunii majore (a istoriei poporului evreu) de care aparține și în care este inclusă.***
 - ***Narațiunea majoră (istoria biblică a evreilor) va fi corect înțeleasă și interpretată în cadrul (contextul) narațiunii ultime, privind la planul de salvare făcut de Dumnezeu pentru om și văzând astfel rolul special al poporului evreu în cadrul acestui plan general divin.***

REGULA LUI POYTHRESS PENTRU NARAȚIUNILE ISTORICE ALE BIBLIEI

Conform lui Benjamin Fărăgău în comentariul pe cartea EXODUL (prima parte, „Eu voi locui în mijlocul lor”, pag. 10-15), orice narațiune biblică bine compusă, se prezintă respectând schema (nepublicată a) lui Poythress. Acesta a articulat-o ca având următoarele puncte:

- (1) Cadrul (contextul) narațiunii.
- (2) Incidente preliminare.
- (3) Incidente care declanșează conflictul.
- (4) Declanșarea conflictului.
- (5) Complicarea conflictului.

- (6) Intensitatea maximă a conflictului.
- (7) Scăderea în intensitate a conflictului.
- (8) Rezolvarea conflictului.
- (9) Rezultatul rezolvării conflictului.
- (10) Concluzia naratorului sau morala narațiunii.

4.2. LEGEA MOZAICĂ

Cartea „*Biblia ca literatură*” (HOW TO READ THE BIBLE FOR ALL ITS WORTH: A Guide to Understanding the Bible) conține un capitol special rezervat acestui fel de literatură biblică distinctă numită „Legea mozaică”. Autorii excepționalei lucrări (Gordon D. Fee – Douglas Stuart) ne prezintă informațiile lor despre această formă literară biblică în capitolul intitulat „**Legea – stipulațiile legământului pentru Israel**”. Vom cita unele fragmente din acest capitol pentru a înțelege pentru început la ce ne referim concret când vorbim despre forma literară biblică pe care am numit-o LEGEA MOZAICĂ.

„Vechiul Testament conține peste șase sute de porunci date pentru israeliți. Respectarea acestora era dovada loialității lor față de Dumnezeu. Aceste legi există doar în patru dintre cele treizeci și nouă de cărți ale Vechiului Testament: Exodul, Leviticul, Numeri și Deuteronomul. Deși fiecare dintre aceste cărți conține și mult material în afara listelor de porunci, ele sunt totuși denumite „cărțile Legii”. Cartea biblică Genesa care nu conține nici o poruncă din sistemul legislativ al evreilor antici, a fost și ea numită în mod tradițional ca fiind carte a Legii mozaice.

Putem astfel constata imediat că nu există o corespondență exactă între ceea ce denumim noi astăzi „legi” sau „lege” și partea din Vechiul Testament numită „cărțile legii mozaice”.

Pentru majoritatea creștinilor, tabloul este complicat și mai mult de referințele ocazionale la primele cinci cărți ale Vechiului Testament (de la Genesa la Deuteronom) ca la o singură „carte” (de exemplu, Iosua 1:8). Mai mult, în Noul Testament se face referire uneori la „Lege” într-un mod din care reiese că, de fapt, este vorba despre întreg Vechiul Testament (vezi Matei 5:17-18; Luca 16:17; Tit 3:9 – unde se subînțelege faptul că funcția majorității cărților Vechiului Testament este în mare măsură aceea de a ilustra și aplica Legea mozaică din Pentateuh).

Însă în marea majoritate a cazurilor, atunci când se vorbește despre „Lege” în Biblie, se face referire în mod special la materialul care începe în Exodul 20 și se termină cu ultimul capitol al cărții biblice Deuteronom. [...] Majoritatea materialului cuprins între Exodul 20 și Deuteronom 33 cuprinde formulări juridice; și acesta este motivul pentru care numim această parte din Biblie „Legea Vechiului Testament”.

Pentru majoritatea creștinilor, cea mai dificilă problemă legată de poruncile pe care le găsim în „Lege”, este cea hermeneutică. Dacă ni se aplică și nouă aceste stipulații, oare în ce fel se întâmplă acest lucru?

Fiind o problemă de importanță crucială, începem capitolul cu câteva observații despre creștini și „Lege” (legile din Vechiul Testament). (pag. 157-158)

Sugerăm șase linii călăuzitoare pentru înțelegerea relației dintre creștini și legea Vechiului Testament. Aceste linii călăuzitoare au nevoie de explicații. O parte dintre acestea este inclusă imediat după prezentarea lor. [...]

1. Legea Vechiului Testament este un legământ.

Legământul este un contract (antic) obligatoriu între două părți, cu obligații specificate în textul lui pentru fiecare dintre ele.

În vremea Vechiului Testament, majoritatea legămintelor erau din categoria celor de suzeranitate. Ele erau încheiate din bunăvoința unui suzeran (stăpân mai mare) față de un vasal mai slab și dependent, care i se subordona. Aceste legăminte garantau vasalului protecție și diferite avantaje. Dar, la rândul lui, vasalul era obligat să fie loial doar acelui suzeran, cu avertismentul care prevedea că lipsa de loialitate urma să atragă asupra lui pedepsele specificate în textul legământului. Atât timp cât vasalul se conforma stipulațiilor legământului, suzeranul știa că vasalul îi este credincios. Însă când stipulațiile erau violate, legământul făcut între părți îi permitea suzeranului să pedepsească vasalul neascultător.

Dumnezeu a conceput Legea Vechiului Testament în baza analogiei cu aceste legăminte antice (la modă în acele vremuri). Ea era un contract obligatoriu între „suzeranul” Yahweh (tradus de regulă în Biblie cu „Domnul”) și „vasalul” lui – poporul Israel. În schimbul avantajelor precizate și al protecției Lui, Israel trebuia să respecte peste șase sute de stipulații sau articole (numite în Biblie „porunci”) cuprinse între Exodul 20 și Deuteronom 33. (pag. 158-159)

2. Vechiul Testament nu este Testamentul nostru (ca și creștini).

„Testament” este un alt cuvânt pentru „legământ”. Deci Vechiul Testament este un legământ vechi, pe care noi nu suntem obligați să îl respectăm. Astfel, noi nu avem nici un motiv să presupunem că Vechiul Legământ este automat obligatoriu pentru noi. De fapt, trebuie să presupunem (aprioric) că nici una dintre stipulațiile sau legile lui nu mai sunt obligatorii pentru noi, cu excepția celor care au fost reînnoite în Noul Legământ al cărui text este conținutul Noului Testament. Concret, dacă o lege din Vechiul Testament nu este într-un fel sau altul reafirmată și întărită în Noul Testament, ea nu mai constituie o obligație directă pentru poporul de azi al lui Dumnezeu (vezi Romani 6:14-15). În Noul Legământ au fost făcute unele modificări față de cel Vechi. Cele două legăminte nu sunt identice! Dumnezeu așteaptă și de la noi loialitate; dar dovezile acesteia sunt diferite de cele care priveau poporul evreu în perioada Vechiului Testament. Ceea ce s-a schimbat într-o anumită măsură, este doar modul în care ne demonstrăm noi loialitatea față de Dumnezeu (în comparație cu cei de atunci și de acolo). (Pag. 159)

3. Este evident că anumite prevederi ale Vechiului Legământ nu au fost reînnoite în cel Nou.

Deși discutarea despre toate categoriile de legi ale Vechiului Testament ar necesita o carte întregă, este totuși posibil să grupăm majoritatea legilor

Pentateuhului în două mari categorii, dintre care nici una nu se aplică și creștinilor. Acestea sunt: (1) legile civile specifice israeliților antici și (2) legile ritualurilor religiei iudaice.

Legile civile sunt cele care stipulează comportamentul acceptabil între indivizi și pedepsele pentru diferitele infracțiuni care permiteau arestarea și judecarea în poporul Israel. Astfel de legi se aplică doar cetățenilor Israelului antic; și nimeni nu mai trăiește astăzi în acea epocă istorică!

Legile rituale formează cea mai mare unitate a legilor Vechiului Testament. Ele se află în cartea biblică Leviticul și în alte câteva părți din Exodul, Numeri și Deuteronomul. Aceste legi indicau oamenilor din Israel cum să se închine până la cele mai mici detalii. [...] Dar din momentul în care jertfa lui Isus a fost adusă odată pentru totdeauna, acest mod de apropiere de Dumnezeu a fost depășit și a devenit nul. El nu mai figurează în practica de natură creștinească, deși închinarea continuă și în creștinism (desigur, sub altă formă). (pag. 159-160)

4. O parte a Vechiului Legământ este reluată în cel Nou.

Unele aspecte ale legii etice a Vechiului Legământ, sunt de fapt reafirmate în Noul Testament ca fiind aplicabile și creștinilor. De fapt, aceste legi își derivă aplicabilitatea (universală) din faptul că sunt incluse în cele două mari „legi” fundamentale ale Noului Legământ (Matei 22:40): „Să iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu toată puterea ta.” (Deut. 6:5) și „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Lev. 19:18). Chiar Isus Cristos a extras anumite legi din Vechiul Legământ, dându-le o nouă aplicație (vezi Matei 5:21-48). Este mult mai corect să afirmăm că de fapt, doar unele aspecte din legile Vechiului Testament sunt reînnoite în Noul Testament. [...]. (pag 161)

5. Întreaga lege a Vechiului Testament continuă să fie Cuvântul lui Dumnezeu pentru noi, deși ea nu mai este porunca Lui pentru noi.

Biblia conține multe porunci pe care Dumnezeu dorește să le cunoaștem, deși ele nu ne sunt adresate nouă personal! Un exemplu este în textul din Matei 11:4. Auditoriul inițial al acestei porunci („Duceți-vă și spuneți lui Ioan ce vedeți și ce auziți”) au fost discipolii lui Ioan Botezătorul. Noi citim acum despre poruncă; dar ea nu este o poruncă pentru noi. În mod asemănător, auditoriul inițial al Legii mozaice a fost Israelul antic. Noi citim despre această lege; dar ea nu este ceva pentru noi. (pag. 161)

6. Numai acea parte din Vechiul Testament care este reînnoită în cel Nou într-un mod explicit, poate fi considerată ca parte a „legii lui Cristos” (vezi Galateni 6:2).

În această categorie vor fi incluse cele zece porunci (morale) care sunt citate în diferite moduri în Noul Testament ca obligatorii pentru creștini (vezi Mat. 5:21-37; Ioan 7:23) [...].” (pag.161).

Continuăm să aflăm – cu ajutorul lucrării „Biblia ca literatură” – detalii despre regulile în baza cărora funcționează forma literară biblică distinctă numită LEGEA

MOZAICĂ. Vom încerca apoi să evidențiem și câteva reguli hermeneutice care sunt specifice acestei forme literare biblice.

„Legea în sine nu i-a mântuit (pe evrei). Mântuirea prin Lege ar fi o noțiune incompatibilă atât cu Pentateuhul, cât și cu Profeții. Dumnezeu l-a mântuit pe Israel. El singur a asigurat mijlocul prin care să-l scape din sclavia egipteană, ca și cel prin care să cucerească zonele din Canaan unde urmau să se dezvolte ca națiune liberă. Legea nu a făcut nici unul dintre aceste lucruri. Ea reprezenta doar termenii acordului de loialitate pe care l-a încheiat Israel cu Dumnezeu. În acest sens, Legea constituie o paradigmă, adică un model. Ea nu este deloc o listă a tuturor lucrurilor pe care ar fi putut sau ar fi trebuit să le facă cineva în Israelul antic pentru a fi acceptabil în fața lui Dumnezeu. În legea mozaică sunt prezentate, de fapt, exemple sau mostre despre ce înseamnă să fii loial lui Dumnezeu.

În lumina celor spuse mai sus, să luăm în considerare textul din Leviticul 19:9-14.

Acest fel de porunci care îți arată ce să faci sau să nu faci, constituie ceea ce numim **legi apodictice**. Ele sunt porunci directe, general aplicabile, care le spuneau israeliților ce să facă pentru ca să-și îndeplinească partea lor în cadrul legământului făcut cu Dumnezeu. Dar este foarte evident că acest fel de porunci nu sunt exhaustive. [...] **Legea este paradigmatică! Ea stabilește un standard printr-un exemplu!** [...] Afirmațiile din Lege au fost intenționate ca un ghid de încredere cu o aplicabilitate generală. Ele nu sunt o descriere tehnică a tuturor cazurilor posibile pe care cineva și le-ar putea imagina. [...] Aceste legi, deși limitate în formulare, sunt de fapt foarte cuprinzătoare „în spirit”.

Să facem aici o observație hermeneutică preliminară: **Legea ne arată că din punct de vedere practic, este imposibil să fim acceptabili pentru Dumnezeu prin propriile noastre puteri.** (pag. 163-164)

Legea apodictică despre care am vorbit, are ca și corespondent un alt tip de lege pe care o numim **lege cazuistică**. Conceptul se referă la acel principiu în baza căruia se ia în considerare fiecare caz separat. Luăm ca exemplu textul din Deuteronomul 15:12-17.

Elementele dintr-o astfel de lege sunt condiționale. Legea se aplică doar în cazul în care tu ca israelit, ai cel puțin un sclav. De asemenea ea se aplică doar atunci când ai un sclav care poate să dorească sau să nu dorească să rămână mai departe ca proprietate a ta de bunăvoie, după ce termenul de slujire obligatorie din partea lui, a expirat. Dacă nu erai evreu sau dacă nu aveai sclavi, această lege nu ți se aplica. Dacă erai sclav, ea te privea doar în mod indirect, în sensul că inițial se adresa stăpânului, dar îți proteja dreptul de a avea tu ultimul cuvânt atunci când expirase timpul în care putea să îți poruncească.

Deci acest fel de legi sunt condiționale sau condiționate – în sensul că ele funcționează doar în cazul în care lucrurile se întâmplă exact ca în situația precizată de

acea condiție clar definită. [...] Este interesant faptul că **nici una dintre aceste legi cazuistice nu este reînnoită în mod explicit în Noul Testament**. Atunci, oare ce principii hermeneutice ar putea să învețe un creștin din legile cazuistice? Analizând Deuteronomul 15:12-17, observăm câteva elemente.

Mai întâi, deși noi nu avem astăzi sclavi, vedem că prevederile lui Dumnezeu referitoare la sclavie în Vechiul Legământ nu erau dure. [...] Eliberarea sclavilor după numai șase ani de slujire, asigura o limitare semnificativă a practicii sclaviei, astfel încât nu se putea abuza de ea dincolo de aceste limite.

În al doilea rând, învățăm că Dumnezeu îi iubește și pe sclavi. [...]

În al treilea rând, învățăm că sclavia poate fi practică într-o formă atât de blândă, încât să îți fie mai bine să fii sclav decât om liber... Astfel, stăpânul sclavului își asuma responsabilitatea pentru asigurarea hranei, a îmbrăcăminte și a locuinței pentru sclavii lui. În cele mai multe cazuri, acest fapt asigura sclavilor supraviețuirea și sănătatea.

În al patrulea rând, stăpânul de sclavi nu dispunea de sclavi în totalitate sau fără nici o restricție. El cunoștea faptul că era obligat să respecte multe reguli restrictive în relația cu sclavii. În perioada legii mozaice, puterea stăpânului în raport cu sclavul lui nu era absolută! Pentru că Dumnezeu îi răscumpărase din sclavia Egiptului, El era acum stăpân atât peste sclavul evreu, cât și peste stăpânul de sclavi din poporul Israel.

[...] Deci această lege ne furnizează (1) o parte importantă a cadrului învățăturii Noului Testament despre răscumpărare, (2) o imagine mai clară a felului în care sclavia vechi-testamentală era diferită de ceea ce ne imaginăm noi în general despre sclavie și (3) o perspectivă asupra dragostei lui Dumnezeu pe care altfel nu am fi putut-o avea. Cu alte cuvinte, astfel, acest pasaj juridic continuă să fie Cuvântul valoros al lui Dumnezeu pentru noi, deși, evident, nu este o poruncă a Sa adresată nouă!

Totuși, nu putem învăța din această lege chiar totul despre sclavii din Israelul antic. De exemplu, anumite reguli pentru sclavii de origine străină, au o altă formulare.

Ar trebui deja să ne fie foarte evident faptul că doar câteva sute de legi pot funcționa numai paradigmatic, adică având funcția de exemple ale modului în care oamenii trebuie să se comporte. Aceste legi nu sunt exhaustive! Cu toate acestea, pentru că în legea mozaică sunt cuprinse tipurile de standarde pe care le-a stabilit Dumnezeu pentru poporul Vechiului Legământ, ea va fi foarte utilă și instructivă în ce privește raportarea noastră la acest Dumnezeu. (pag. 165-166)

O altă **caracteristică fundamentală a legii mozaice** este ceea că ea **a fost dată evreilor ca o binefacere pentru ei din partea lui Dumnezeu**.

Dumnezeu a dat o serie de legi cu privire la hrană. De exemplu, Leviticul 11:7. [...]

Aceste legi au fost date cu un remarcabil scop protector! Alimentele interzise evreilor prin legea mozaică, în marea lor majoritate sunt:

(1) potențial provocatoare de boli în condițiile climaterice ale deșertului Sinai și/sau al zonei Canaanului;

(2) foarte neeconomice de cultivat ca hrană în mediul deșertului și/sau al Canaanului;

(3) alimente favorite folosite de popoarele păgâne în practicarea cultului idolatriei. (pag.169-170)

Interdicții neobișnuite

Exemplu: „Să nu mâncați nici o mortăciune; s-o dai străinului care va fi în cetățile tale s-o mănânce, sau s-o vinzi unui străin; căci tu ești un popor sfânt pentru Domnul, Dumnezeul tău. Să nu fierbi iedul în laptele mamei lui.” (Deuteronomul 14:21) (VDC)

Acest fel de legi (vezi și Leviticul 19:19) au fost concepute de Dumnezeu pentru a interzice astfel israeliților practicile cultului fertilității care aparțineau popoarelor canaanite. Canaanii credeau în ceea ce se numește magie evocatoare. Se credea că acțiunile simbolice pot influența zeei și natura. Ei considerau că fierberea iedului în laptele mamei lui, le va asigura în mod magic continuitatea fertilității turmei. Amestecarea diferitelor feluri de semințe și semănarea lor în același lot agricol era privită ca o căsătorie a acestora, din care se va produce în mod magic urmași, adică abundență agricolă în viitor. Dumnezeu nu intenționa să binecuvânteze poporul în urma unor asemenea aberații! (pag 171)

Legi despre rezolvarea problemei păcatului

Exemplu: Exod 29:10-12

Acest fel de legi impun un standard important pentru Israel. Păcatul merită pedeapsă. (Dumnezeu a decis că pedeapsa este moartea celui vinovat de păcat!) Prin legea mozaică, Dumnezeu i-a revelat poporului Său că cel care păcătuiește, nu merită să mai trăiască. Dar El a pregătit și o metodă prin care cel vinovat să scape de această pedeapsă – prin moartea înlocuitoare a altei ființe. Astfel a fost instituită scarificarea unui animal în locul celui vinovat de încălcarea poruncilor lui Dumnezeu. Sistemul sacrificial al legii mozaice a fost o parte necesară a Vechiului Legământ care a asigurat supraviețuirea poporului evreu.” (pag.170)

În rezumatul lecției despre legea mozaică, Douglas Suart sugerează câteva direcții hermeneutice, precizând cum trebuie să tratăm și cum nu trebuie să tratăm acest fel de literatură biblică.

„1. Consideră legea Vechiului Testament ca pe Cuvântul lui Dumnezeu pentru tine, total inspirat de El.

Nu considera legea Vechiului Testament ca pe o poruncă directă a lui Dumnezeu adresată ție.

2. Consideră legea Vechiului Testament ca bază a Vechiului Legământ; deci implicit fundamentală pentru istoria lui Israel.

Nu considera că legea Vechiului Testament este obligatorie pentru creștini în Noul Legământ, cu excepția cazurilor în care părți din ea au fost reluate în mod specific.

3. Observă dreptatea, dragostea și standardele înalte ale lui Dumnezeu revelate în legea Vechiului Testament.

Nu uita să remarci că îndurarea lui Dumnezeu este direct proporțională cu măsura severității standardelor Lui pentru oameni.

4. Nu considera legea Vechiului Testament ca fiind completă. Din punct de vedere tehnic ea nu este exhaustivă.

Consideră legea Vechiului Testament ca pe o paradigmă – ceea ce înseamnă că ea asigură exemple revelatoare pentru o întreagă categorie de comportamente cerute.

5. Nu te aștepta ca legea Vechiului Testament să fie citată de multe ori de către profeți sau să apară frecvent în Noul Testament.

Amintește-ți că esența legii mozaice este repetată în scrierile profeților și reînnoită în Noul Testament.

6. Nu considera legea Vechiului Testament ca fiind un set de reglementări arbitrare și supărătoare care limitează libertatea oamenilor.

Consideră legea mozaică a Vechiului Testament ca pe un generos cadou făcut poporului evreu. Ea i-a adus multe binecuvântări atunci când articolele ei au fost respectate chiar și parțial!” (pag. 172-173)

În excelenta lucrare intitulată *PENTATEUHUL – Cartea lui Moise*, autorul ei, Beniamin Fărăgău, ne prezintă foarte concis cadrul general al legii mozaice, arătând principalele repere ale cărților care o conțin ca formă literară biblică distinctă (Exodul, Leviticul, Numeri și Deuteronomul).

Conform celei mai sintetizatoare priviri de ansamblu asupra acestor cărți biblice, lucrarea amintită mai sus ne prezintă următorul tablou:

Cartea EXODUL: Răscumpărare – Lege – Cort

I. Răscumpărare – 1-19.

II. Legea – 20-24.

III. Cortul – 25-40.

Cartea LEVITICUL: Jertfe și preoți – Curățiri – Sărbători

I. Jertfe și preoți – 1-10.

II. Curățiri – 11-22.

III. Sărbători – 23-27.

Cartea NUMERI: Sărbătoare – Dezastru – O nouă șansă

I. Sărbătoare – 1-10.

II. Dezastru – 11-25.

III. O nouă șansă – 26-36.

Cartea DEUTERONOMUL: Iubirea de Dumnezeu și iubirea de oameni – esența Legământului dintre Dumnezeu și poporul evreu

I. Pregătirea pentru Legământ – 1-4.

II. Darea (Promulgarea) Legământului – 5.

III. Detalierea Legământului – 6-25.

IV. Implicațiile Legământului – 26-30.

V. Moise predă ștafeta lui Iosua – 31-34.

Deși tot acest material conținut de cele patru cărți biblice trebuie citit și studiat, noi vom lucra în mod demonstrativ (prezentând cum se practică studiul biblic conform metodologiei DAV în cazul formei literare LEGEA MOZAIcă) doar pentru cartea biblică EXODUL. Conform planificării prezentate în introducerea acestui curs, partea de text biblic de care ne vom ocupa acum, este cea care se află între Exodul 15:22 și 31:18. Vom fi determinați să citim toată această carte biblică de mai multe ori, pentru a putea parcurge eficace următoarele etape ale Metodei justificate de studiu biblic DAV. Însă partea care ne va interesa în mod special, va fi cea cuprinsă între capitolele 20 și 31:18.

Așa cum sugerează lucrarea amintită mai sus, putem vorbi despre legea mozaică începând cu capitolul 20 din cartea biblică EXODUL.

În lecția anterioară am prezentat părerea unui renumit profesor de Vechiul Testament referitor la legea mozaică. Este vorba despre unul dintre cei doi autori ai lucrării „Biblia ca literatură” – Douglas Stuart. El va continua acum să ne vorbească despre **Legea Vechiului Testament și alte coduri de legi antice**.

Începând cu pagina 167 a lucrării amintite mai sus, autorul spune: „Evreii n-au fost primul popor care a trăit guvernat de unele legi. Au mai supraviețuit câteva coduri de legi ale altor popoare antice din perioade chiar anterioare celei în care a fost dată legea lui Israel prin Moise (de aici rezultă și sintagma „legea mozaică”). Când se compară aceste legi timpurii cu legea Vechiului Testament, reiese foarte clar că aceasta reprezintă un progres evident față de exemplele anterioare.

Putem aprecia mai mult legea Vechiului Testament doar dacă recunoaștem diferența dintre ea și celelalte legi din antichitate, față de care aceasta este net superioară.

Să luăm ca exemplu două seturi de legi care au existat înainte de legea mozaică.

Primul exemplu este din *Legile lui Eshnunna* – un cod de legi akkadian, datat cca. 1800 î. Cr.

Dacă un om liber nu are nici o plângere împotriva altui om liber și pune mâna pe sclava celui alt om liber, o reține în casa lui și îi provoacă moartea, el trebuie să dea în

compensație două fete sclave proprietarului slavei (moarte). Dacă nu are nici o reclamație împotriva lui și pune mâna pe soția sau pe copilul unui om dintr-o clasă superioară și le determină moartea, este o infracțiune care se pedepsește cu pedeapsa capitală. Cel care a făcut-o, trebuie să moară. (Eshnunna, legile 23 și 24)

Al doilea exemplu face parte din faimosul Cod de legi al lui Hammurabi, un rege babilonian care „a decretat legea țării” în anul 1726 î. Cr.

Dacă un om liber de origine nobilă lovește fiica altui nobil liber și-i provoacă pierderea sarcinii, el trebuie să plătească zece shekeli de argint pentru fapta lui. Dacă respectiva femeie moare, fiica lui trebuie omorâtă. Dacă, printr-o lovitură violentă, provoacă pierderea copilului fiicei unui om obișnuit, trebuie să plătească cinci shekeli de argint. Dacă respectiva femeie moare, el trebuie să plătească o jumătate de mină de argint. Dacă lovește sclava unui nobil și îi provoacă pierderea sarcinii, trebuie să plătească doi shekeli de argint. Dacă sclava moare, el trebuie să plătească o treime de mină de argint. (Hammurabi, legile 209-214)

În aceste două exemple, este de remarcat printre altele diferența dintre clasele sociale. Observați că legile prevedeau ca pedeapsă doar amenzi în cazul provocării morții unui sclav sau a unui om de rând. În același timp, ele aveau stipulată pedeapsa cu moartea pentru omorârea unui membru al nobilimii sau pentru provocarea morții lui.

O altă remarcă importantă: bărbații nobilimii erau practic imuni la pedeapsa personală atât timp cât dauna era provocată unei femei. Astfel, în al doilea exemplu (legile lui Hammurabi), chiar dacă nobilul provoca moartea fiicei altui nobil, el personal nu suferea vreo pedeapsă, ci trebuia omorâtă fiica lui... În mod asemănător, în primul exemplu de legi (Eshnunna), moartea unui sclav este compensată cu plățile contravalorii a doi sclavi. Criminalului nu i se întâmpla nimic.

Rezultă din aceste legi că femeile și sclavii erau tratați ca proprietate. Răul făcut oricăruia dintre ei este tratat la fel ca răul făcut unui animal sau unui bun material în alte articole din aceste coduri.

Din punct de vedere etic, **legea Vechiului Testament reprezintă un salt calitativ față de aceste coduri.** Interzicerea crimei nu este absolut deloc condiționată de sex sau de statutul social (vezi Exodul 20:13; 21:12). În cazul daunelor făcute unui sclav, există și aici un progres (Exodul 21:27). Sclavii, în general, aveau în legea mozaică un statut total diferit de cel din legile civile anterioare ale altor popoare (vezi Deuteronomul 23:15-16). În contrast cu legile lui Hammurabi (care permiteau ca fiica nevinovată a unui nobil să moară ca să plătească pentru fapta lui), legea mozaică spune foarte clar: „Să nu omori pe părinți pentru copii și nici să nu omori pe copii pentru părinți; fiecare să fie omorât pentru păcatul lui.” (Deuteronomul 24:16).

Analizând cartea biblică DEUTERONOMUL, Beniamin Fărăgău vorbește despre forma literară pe care noi am numit-o „Legea mozaică” și arată care erau părțile ei sub forma unui legământ. La pagina 38 a cărții „Shema Israel!”, el spune:

„Descoperirile arheologice din ultimii ani au evidențiat inscripții și texte care păstrează formele tratatelor dintre suzerani și vasali din diferite perioade istorice. Tratatetele din prima parte a mileniului al doilea înainte de Cristos au o formă elaborată care cuprinde:

- **Titlul** – identifică parametrii principali ai tratatului.
- **Prologul istoric** – arată tot ceea ce a făcut suzeranul în trecut pentru vasal. Bunătatea pe care suzeranul a arătat-o față de vasal trebuia să-l îndemne pe acesta la respectarea stipulațiilor tratatului.
- **Stipulațiile legământului.**
- **Depozitarea în „Templu” și citirea periodică în public.**
- **Martorii** – erau de obicei zeii celor două părți; și rolul lor era să aducă binecuvântările sau blestemele peste partea care respecta sau încălca legământul.
- **Binecuvântările și blestemele.**
- **Ceremonia și jurământul** – era modul în care se ratifica legământul.

Ca să se facă înțeles, Dumnezeu a apelat la o formă cunoscută pentru cei din vremea respectivă: tratatul încheiat în mod frecvent între un suzeran și un vasal. Păstrând forma, Dumnezeu a umplut-o cu un conținut formulat în termenii Săi, comunicându-Se astfel pe Sine pe înțelesul celor cu care a încheiat legământul.” (pag. 30-40)

Conform notei de subsol de la pagina 38 a lucrării amintite, informația despre punctele legământului dintre un suzeran și un vasal, au fost preluate din *Treaty of the Great King*, G. Kline (Erdmans, Grand Rapids, 1963).

Concluzionând informațiile prezentate până aici despre forma literară biblică distinctă numită LEGEA MOZAICĂ, putem formula următoarele afirmații:

1. Legea mozaică a avut caracteristicile unui legământ. În acele vremuri, „legământul” avea valoarea unui contract între două părți, precizându-se în el obligații specifice. „Legământul mozaic” a fost făcut între Dumnezeu și poporul evreu. Intermediarul sau mediatorul acestui Legământ a fost Moise (de unde provine și denumirea de „lege mozaică”). Mai târziu, suma legilor, reglementărilor sau prevederilor acestui legământ a fost numită de evrei „Legea”.

Pentru a-i recompensa pozitiv, Dumnezeu a cerut evreilor să se conformeze cerințelor (prevederilor) Legii pe care le-a dat-o. Neascultarea acestora față de Dumnezeu a însemnat încălcarea pactului implicat de legământ și a atras asupra lor pedeapsa Lui prevăzută în el.

2. Legea mozaică nu este în primul rând legea pentru creștini.

Cuvântul „legământ” are în limba română ca și echivalent un altul provenit din limba latină: „testament”. Vechiul Testament (Vechiul Legământ) cu prevederile lui adresate în mod special evreilor de către Dumnezeu, nu este „Testamentul” nostru ca și creștini!

3. Întreaga Lege mozaică a Vechiului Testament (a Vechiului Legământ) continuă să fie Cuvântul lui Dumnezeu pentru noi ca și creștini, deși ea nu reprezintă porunca Lui specială adresată nouă.

Doar esența legii mozaice („legea morală”) se regăsește în scrierile profeților și este reafirmată în Noul Testament (Noul Legământ).

4. Legea mozaică a Vechiului Testament evidențiază dreptatea, bunătatea și standardele înalte ale lui Dumnezeu revelate odată cu darea ei prin Moise.

Caracterul lui Dumnezeu are o strălucire specială odată cu apariția Legii prin intermediul căreia El și l-a revelat. Legea mozaică ni-l prezintă pe Dumnezeu în raport cu omul păcătos.

5. Fiecare categorie de reglementări cuprinse în Legea mozaică se încadrează într-un principiu. Acela este valabil (și deci aplicabil) inclusiv pentru noi.

Legea Vechiului Testament are caracter de paradigmă, ceea ce înseamnă că asigură formarea unor principii revelatoare pentru relația omului cu Dumnezeu.

Principiile în care se încadrează orice prevedere a Legii mozaice trebuie observate și apoi puse în aplicare în acele forme specifice contextului nostru contemporan.

4.3. POETICA EVREIASCĂ

(Psalmii etc.)

1. Psalmii sunt poeme muzicale evreiești.

La început, toate textele poetice evreiești erau cântate. Acest fapt ne este demonstrat de conotațiile muzicale ale literelor folosite la scrierea psalmilor etc., acestea fiind cunoscute inițial de generațiile trecute.

2. Particularitățile poeziei evreiești sunt cinci:

a) Fraze scurte; b) Limbaj figurat; c) Ritm silabic; d) Paralelisme; e) Alte procedee convenționale (acrostihuri, asonanțe, aliterații etc.).

3. Poetica evreiască funcționează în baza repetării ideilor sau a întăririi ori a completării lor prin diferite cuvinte și/sau expresii asemănătoare sau complementare.

„Paralelismul” ideilor este conceptul care definește cel mai bine poezia evreiască din punct de vedere tehnic.

În poezia evreiască există mai multe tipuri de paralelisme:

- Paralelismul sinonimic** – al doilea vers repetă ideea primului folosind alte cuvinte (Psalmul 103:3; 38:2-4).
- Paralelismul antitetic** – al doilea vers repetă negativ ideea primului (Proverbe 15:8).
- Paralelismul sintetic** – al doilea vers are un element nou, completând astfel și îmbogățind ideea exprimată în primul (Psalmul 37:5; Proverbe 15:7).
- Paralelismul „emblematic”** – primul vers evocă imaginea, iar al doilea îi oferă aplicația (Psalmul 42:1; 103:11-13).

4. Vocabularul poeziei ebraice este intenționat metaforic.

Cititorul Psalmilor trebuie să înțeleagă corect intenția metaforelor lor!

5. Pentru că nu sunt nici imperative și nici simple narațiuni istorice care să ilustreze o doctrină, cu excepția câtorva cazuri (care întăresc regula), Psalmii nu trebuie folosiți ca materie primă pentru învățarea unei doctrine sau a unui comportament moral în mod necesar.

6. Majoritatea Psalmilor conțin cuvinte adresate de om lui Dumnezeu sau cuvinte prin care autorul exprimă ce este și ce a făcut Dumnezeu pentru el sau în istoria popoului evreu.

Acest fapt ridică întrebarea: Cum funcționează aceste cuvinte adresate de om lui Dumnezeu ca și Cuvânt de la Dumnezeu adresat cititorului Bibliei? Răspunsul corect implică o abordare adecvată a Psalmilor!

7. Psalmii sunt foarte utili atunci când sunt folosiți în scopul pentru care au fost inițial compuși: ca să vorbim (chiar cântând) cu Dumnezeu și/sau ca să ne amintim și să mărturisim despre ce este și despre ce a făcut El pentru poporul Său.

4.4. ÎNȚELEPCIUNEA EVREIASCĂ

(Scrieri sapiențiale)

CARACTERISTICI ESENȚIALE ȘI REGULI HERMENEUTICE PRELIMINARE

În cartea intitulată *Proverbe regal-mesianice*, scrisă de Beniamin Fărăgău și Cornel Vereș (Editura Logos, 1996), citim încă din Prefață următoarea remarcă: „[...] în mintea multora dintre noi, cartea biblică la care ne gândim *cel mai puțin* în termenii unui întreg literar coerent, este cartea *Proverbe*. [...]” (pag. 5)

„Cartea *Proverbe* face parte dintre scrierile sapiențiale sau de înțelepciune. În Scriptură, avem trei astfel de cărți: Iov, *Proverbe* și *Eclesiastul*. Înțelepciunea proverbilor se concentrează, în cea mai mare parte, pe atitudini practice. Sfaturile înțelepte ale părinților sunt menite să întipărească în mintea copiilor un standard corect de raportare la viață. Deși nu există nici o garanție că în viața unui tânăr lucrurile vor merge totdeauna bine, totuși deprinderea unor tipare de comportament, îl pot ajuta să devină un adult cu simțul răspunderii.

În ebraică, proverbele sunt numite *meshallim* („figuri de stil”, „parabole” sau „cuvinte iscusite”). Proverbul este o exprimare scurtă (concisă) și specifică a unui adevăr general-valabil. Rădăcina verbală a cuvântului (*mashall* – „a se asemana cu”) sugerează instrumentul literar major cu care va opera proverbul: comparația sau metafora.” (pag.28)

„Un al doilea instrument literar folosit este paralelismul ebraic, specific în primul rând literaturii poetice. El poate fi: *sinonimic*, *antitetic* sau *sintetic*.” (pag 28)

„În *paralelismul sinonimic*, al doilea vers în reafirmă pe primul, de obicei prin sinonimie, pentru a-i întări semnificația. Prin cele două versuri este subliniată o singură idee fundamentală, dar al doilea vers adaugă mai multă claritate [...].

În *paralelismul antitetic*, al doilea vers afirmă opusul ideii prezentate în primul. În cartea biblică *Proverbe*, paralelismul antitetic creează contrastul necesar alegerii între bine și rău, între înțelepciune și nebunie. [...].

Paralelismul sintetic folosește al doilea (sau al treilea) vers pentru a întregi sensul primului. Astfel, se adaugă noi dimensiuni sau noi valențe celor spuse prin versul precedent.” (pag. 29).

„[...] Din punctul de vedere al arhitecturii literare, două forme majore predomină în carte: (1) *instrucțiunile* și (2) *discursurile* despre înțelepciune.

Instrucțiunile sunt sfaturi extinse (porunci sau avertizări), adresate „fiului” sau „fiilor”.

Discursurile despre înțelepciune se transformă uneori în superbe poeme, în care înțelepciunea personificată își prezintă acreditările pentru a dovedi credibilitatea cuvintelor ei.” (pag. 30)

„Suntem deja obișnuiți cu ideea că fiecare formă literară a Bibliei se constituie într-o fereastră prin care *trebuie să învățăm să privim* ca să descoperim frumusețea lui Dumnezeu.

[...] nu este suficient să ne bucurăm de fiecare capitol în parte, ci trebuie să ne străduim să legăm adevărurile din diferite blocuri de text și să găsim rolul și locul fiecărui text în întreg. Deși la prima vedere blocurile de text vor părea dispartate, o citire mai atentă ne va dezvălui legături clare între ele, integrând astfel înaintea ochilor noștri imaginea adevărului pe care autorul dorește să îl transmită.” (pag. 5)

Din remarcile deja prezentate de cei doi autori citați mai sus, rezultă că **prima caracteristică esențială a cărții biblice Proverbe** ca reprezentantă a formei literare biblice numită convențional *Înțelepciune evreiască (Scieri sapiențiale)* **este unitatea ei nu numai literară, ci în primul rând în ce privește mesajul (conținutul ei ideatic, respectiv teologic).**

În aceeași lucrare citată, autorii ei spun începând cu pagina 24:

„Meritul înțeleptului în Israel trebuie privit pe două planuri. El a trebuit, în primul rând, ca din Legea lui Dumnezeu, să se familiarizeze cu adevărul lui Dumnezeu. A trebuit să-și ia măsura adevărului din Scriptură. Dar înțeleptul nu s-a oprit în palatele de cristal ale intelectului, admirând frumusețea și armonia adevărului, ci a luat adevărul și s-a întors cu el în viață, dându-și tot interesul să-l compare atent cu viața. El a adunat apoi rezultatele în formulări concise, care fac adevărul să fie ușor de memorat. Înțeleptul din Israel are deci meritul de a oferi omului de rând adevărurile lui Dumnezeu într-o formă imediat accesibilă. Înțeleptul a realizat acest lucru făcându-și de multe ori ca aliat întreaga natură.” (pag.24)

„[...]]. Solomon transformă realitatea din jur într-un valoros aliat în procesul de educație, legând principiile care guvernează viața și moartea de exemple concrete din existența terestră a oamenilor. [...]. Școala și Biserica zilelor noastre s-au înstrăinat de natură și de viață. Ambele își desfășoară procesul educațional în săli închise, în medii artificiale; iar adevărul transmis în aceste spații aride rămâne ancorat doar în zgomotul sinapselor neuronale și se pierde odată cu el... [...].

În „grădină”, omul era ancorat în realitățile Creației lui Dumnezeu. În oraș, omul a rămas cu sine însuși, înstrăinat de tot ce este în jur.

Cel mai eficient mod de învățare rămâne acela care se întâmplă în „grădină”, în mijlocul universului lui Dumnezeu. Deși principiile care guvernează viața sunt de natură spirituală, ele pot fi cel mai ușor învățate atunci când le desprindem din realitățile materiale în care trăim și între care ne mișcăm. În universul Creației lui Dumnezeu, realitatea materială și cea spirituală se întrepătrund. Există o unitate fundamentală între cele două realități. Altfel, realitățile spirituale nu ne ajută dacă nu le întrupăm în

viața de zi cu zi; iar atunci când este vorba despre înțelegerea lor, cel mai fidel pedagog ne rămâne totuși viața, cu lucrurile ei mărunte [...].” (pag. 27)

„leșirea noastră din «grădină» a însemnat începutul schismei dintre sacru și profan [...].

Cartea *Proverbe* ne confruntă cu provocarea întoarcerii în «grădină», ceea ce înseamnă să plecăm mereu de la viață și să ne întoarcem tot la ea, ridicând înaintea noastră regula de aur a întrupării adevărilor lui Dumnezeu în lucrurile mărunte și banale ale trăirii de zi cu zi.” (pag. 28)

„[...] Există o legătură specială între *Proverbe* și *Lege*. Legătura dintre *Înțelepciune* și *Lege* devine și mai clară dacă înțelegem contextul în care vorbește Solomon. El a fost ales de Dumnezeu să construiască Templul de la Ierusalim. Solomon nu putea deci să nu știe că, alături de *Lege*, Templul a fost gândit de Dumnezeu ca să circumscrie cadrul relației cu El. [...].

Cunoscând prea bine locul Legii în economia lui Dumnezeu, Solomon nu ar fi avut curajul să separe în vreun fel chemarea înțelepciunii de nevoia ascultării de *Lege*. Oare nu tocmai de aceea a definit el începutul înțelepciunii ca fiind frica de Domnul? Oricum am defini frica de Domnul, ea trebuie să aibă de-a face cu ascultarea de El (în cazul despre care vorbim, fiind vorba despre ascultarea de *Lege*).” (pag. 25)

„[...] Doar maturizarea aduce în viața omului capacitatea de a lega cauza de efect și efectul de cauză; cu alte cuvinte, capacitatea de a înțelege și prevedea implicațiile deciziilor [...].

[...] este oare experimentarea lucrurilor singura cale viabilă în procesul de maturizare? În nici un caz! În viață, există multe domenii în care a învăța pe pielea ta înseamnă a ajunge să trăiești ultima ta experiență de viață – pentru că ea duce inevitabil la moarte...” (pag.26).

Înțelepciunea aduce abilitatea de a învăța lecțiile de viață din experiența trecutului altora!

Sintetizând caracteristicile esențiale ale formei literare numite „Înțelepciunea evreiască” (Scrieri sapiențiale), vom încerca în continuare să definim principalele aspecte ale acesteia:

1. Înțelepciunea evreiască este redată în Biblie în mod special prin intermediul textelor cărților biblice intitulate *Iov*, *Proverbe* și *Eclesiastul*.

În cartea *Proverbe* predomină „înțelepciunea gnomică” (care s-a dezvoltat în urma dorinței omului de cunoaștere), iar „înțelepciunea speculativă” reprezintă mai bine cărțile *Eclesiastul* și *Iov*. Deci vom ține cont de faptul că speculațiile oamenilor înregistrate acolo trebuie tratate diferit de unele texte unde (în alte cărți biblice) ni se redau cuvintele rostite de Dumnezeu (de exemplu, începând cu *Exodul* 20 și până la

ultimul capitol din cartea Deuteronomul). Omul poate greși oricând în aprecieri; Dumnezeu niciodată!

2. Proverbele sau textele înțelepciunii Vechiului Testament sunt remarci poetice și cugetări evreiești mai mult sau mai puțin filosofice față de viața de pe pământ – atât în ce privește omul (pe planul material și pe cel spiritual), cât și în legătură cu lumea animalelor, a păsărilor, a insectelor etc. Totuși, proverbele nu sunt exhaustive!

3. Textele înțelepciunii Vechiului Testament ne prezintă un mesaj clar și complet doar atunci când ținem cont de întregul din care face parte fiecare verset al cărții. Nici un proverb luat în considerare singur nu constituie o afirmare completă a adevărului.

4. Proverbele nu sunt garanții rostite de Dumnezeu. Deci nu le vom folosi ca să-L determinăm să facă ce nu a promis.

5. Pentru a-și atinge scopul, Proverbele folosesc uneori în limbajul lor figurat exagerat, figurile de stil numite *hiperbolă* și *parabolă*.

6. Pentru a putea fi apreciate (înțelese), unele proverbe au nevoie de o *traducere (actualizare)*.

7. O mare parte a remarcilor cărților Iov și Eclesiastul este formată din cuvinte care redau părerile oamenilor (în discuțiile dintre ei), nu pe ale lui Dumnezeu. Unele sunt greșite și nu pot fi luate ca învățătură (doctrină) pentru viața de creștin.

8. Pentru cartea Iov, introducerea ei (scrisă în proză) constituie semnificația și justificarea suferinței personajului principal, iar mesajul lui Dumnezeu (pe care-l găsim în finalul cărții) adresat acestuia, arată dacă discursurile prietenilor lui au fost corecte sau nu.

9. Trebuie să ținem cont de condiția spirituală în care se afla Solomon atunci când a scris cartea Eclesiastul.

Căutările și concluziile lui (din ultima parte a vieții) sunt explicate de idolatria în care l-au atras cele trei sute de soții pe care le-a avut.

4.5. PROFETAȚIA

1. **Profeția este mesajul lui Dumnezeu rostit prin oamenii de care El S-a folosit pentru a-l transmite altora.**

2. **Mesajul profeților nu a fost în esență ceva nou.**

În Vechiul Testament, profeții nu au făcut altceva decât să vorbească poporului despre aplicarea legii mozaice. Tot ce au spus profeții de după Moise, a fost o reeditare la zi a ceea ce deja enunțase acesta atunci când a transmis Legea dată de Dumnezeu pe Muntele Sinai. Profeții nu au transmis idei sau doctrine care să nu fi fost deja cuprinse în prevederile legii mozaice a Pentateuhului.

3. **Prin intermediul profeților, Dumnezeu a vorbit în istorie și despre istorie; iar pentru a înțelege Cuvântul Lui transmis prin ei, trebuie să cunoaștem cel puțin acea istorie.**

4. **Profețiile care au fost scrise, conțin trei orientări în mesajul lor.**

Prima este *Judecata* (critica, sentința, condamnarea).

- exemplu: Osea 4:1-19; 5:1-15;

A doua orientare este *vaietul* (lamentarea, plângerea, regretul exprimat verbal).

- exemplu: Habacuc 2:6-8; Mica 2:1-5; Țefania 2:5-7.

A treia orientare este *promisiunea* (angajarea lui Dumnezeu în recompensarea pozitivă a omului în cazul ascultării acestuia de El).

- exemplu: Amos 9:11-15; Osea 12:16-20; 2:21-23; Isaia 45:1-8; Ieremia 31:1-9.

5. **Pentru a înțelege corect mesajul unui profet, avem nevoie de ajutor extern. Astfel vom folosi: dicționare biblice, comentarii biblice și manuale biblice de calitate.**

6. **Trebuie să ținem cont de faptul că o mare parte din profeții sunt scrise sub forma poeziei ebraice; deci vom întâlni paralelismul de idei:**

a) Paralelism sinonimic – al doilea vers repetă pe primul, folosind alte cuvinte pentru aceeași idee (exemplu: Isaia 44:22);

b) Paralelism antitetic – al doilea vers conține opusul ideii din primul (exemplu: Osea 7:14);

c) Paralelism sintetic – al doilea vers îl completează pe primul într-un mod care oferă noi informații (exemplu: Obadia 1:21).

4.6. „EVANGHELIA”

1. Ca formă literară distinctă, „evanghelia” prezintă următoarele caracteristici:

a. **Narațiune istorică specială avându-L ca principal personaj pe Isus din Nazaret.**

b. **Narațiune istorică specială sub formă de memorii (amintiri) relatate în scris de un discipol, de un apropiat și/sau de un contemporan al lui Isus din Nazaret.** (Această caracteristică ne-a fost sugerată de către Iustin Martirul, care a folosit expresia „memoriile apostolilor” pentru a defini ce sunt Evangheliile).

c. **Narațiune istorică specială asemănătoare unei biografii (deși este incompletă) despre Isus din Nazaret. Ele ne povestesc tot ce știm astăzi despre Isus Cristos.**

d. **Narațiune istorică specială despre Isus din Nazaret, compusă din scene sau episoade special selectate pentru anumiți destinatari și concurând sau indicând împreună spre un scop comun.**

2. Când intenționăm să înțelegem corect Evangheliile, trebuie să ținem cont de contextul lor special în trei direcții (pe trei planuri), după cum urmează:

a. **contextul în care era Isus când a vorbit sau a făcut ceva;**

b. **contextul din care a scris cartea „evangelistul” (redactorul uman);**

c. **contextul în care erau destinatarii inițiali ai cărții.**

3. **Evangheliile conțin în cea mai mare parte a lor relatări (povestiri, narațiuni). Nu trebuie să transformăm relatările lor despre ceva sau despre cineva, în doctrine!**

4. **Evangheliile trebuie evaluate prin prisma conceptului de Împărăție (Regat, Imperiu) care domina gândirea tuturor evreilor și în general mentalitatea contemporanilor Domnului Isus.**

Chiar și după învierea Domnului Isus Cristos, discipolii Săi au păstrat această mentalitate a reînvierii națiunii Israel ca forță dominantă pe pământ, al cărei rege sperau să fie El. După ce Isus a încercat să corecteze această concepție și apoi a plecat la cer dintre ei, discipolii au rămas tot cu speranța că noul regat al lui Dumnezeu se va instaura în cadrul poporului evreu prin revenirea în scurt timp a lui Isus. Inițial, ei n-au înțeles că acea revenire nu va fi în timpul generației lor și că regatul lui Isus este de altă natură decât cel la care se gândeau aproape toți evreii secolului întâi...

5. Nu chiar orice lucru făcut de Isus și relatat de evangheliști ar trebui neapărat imitat de cititorii creștini. În general, „evangheliile” nu au un caracter strict normativ!

De exemplu, povestirile care relatează minuni (supra fenomenelor naturii, asupra bolilor organice ale oamenilor, asupra demonizațiilor, asupra celor morți), nu urmăresc neapărat să ne prezinte un precedent obligatoriu de urmat sau de imitat pentru creștini, chiar dacă El le-a făcut. Un alt exemplu ar fi moartea Lui pe cruce pentru păcatele altora, etc.

6. Învățăturile sau poruncile care nu au relevanță pentru noi astăzi, trebuie „traduse” și adaptate înainte de a fi aplicate aici și acum.

De exemplu: porunca lui Cristos dată celor din vremea Sa de a merge două mile cu cel care îi obligă să meargă cu el una. Era vorba despre contextul secolului întâi, când în legislația Imperiului Roman era prevăzut că un soldat din armata romană avea dreptul să oblige pe un cetățean din imperiu (din afara armatei) să-i ducă bagajele pe o distanță de o milă. Porunca lui Cristos pare să nu fie relevantă pentru noi, dacă ea rămâne în această formă concretă și specifică primului secol. „Traducerea” se va putea face prin căutarea acelor forme concrete de aplicare a principiului din spatele acestei cerințe concrete. Principiul ar putea fi formulat astfel: „Fi mai generos decât este stabilit în convențiile omenești sau în regulamente!”.

7. Aproape toate dificultățile pe care le întâmpinăm în interpretarea Evangheliilor, derivă din două adevăruri evidente:

a) Isus nu a scris nici o Evanghelie. Fiecare dintre cele patru cărți scrise sub forma literară numită „evanghelie” provine de la alții (discipoli ai Săi sau contemporani convertiți ulterior);

b) Există patru cărți biblice de acest fel, nu una singură; și fiecare este scrisă de câte un „autor” (redactor uman) care a avut un anume scop al scrierii cărții lui, prin care viza în principal un anume tip de potențiali destinatari-cititori din secolul întâi!

8. Cărțile care se încadrează în forma literară biblică numită „evanghelie”, sunt cele intitulate (cu numele „autorilor” lor): MATEI, MARCU, LUCA și IOAN.

Deși am mai spus-o până acum, reafirmăm că **primul lucru pe care trebuie să-l facem atunci când dorim să studiem un text biblic, este să aflăm în ce formă literară ni l-a dat Dumnezeu.**

Având în vedere faptul că după ce am determinat în general tipul de literatură biblică în care se încadrează textul nostru de studiat, trebuie să avem la dispoziție toate informațiile necesare realizării cerinței din subtitlul primei etape, completăm cele spuse mai sus despre „evanghelie” ca formă literară distinctă, cu unele observații pertinente ale unei autorități în materie de interpretare a Bibliei.

În cartea „Cum să interpretăm Biblia”, Alfred Kuen face unele precizări importante referitor la abordarea corectă a formei literare numită „evanghelie”. Vom urmări în continuare câteva dintre remarcile acestuia.

(1) „Evangheliile constituie o specie literară diferită de tot ce a existat în literatura antică: «documente cu caracter atât istoric, cât și religios» (F. Bassin – Horton – Kuen, *Evangiles et Actes*, Ed. Emmaus, 1990).

Este important să ne amintim acest dublu caracter – istoric și teologic – al fiecărei povestiri: aceasta nu este o dare de seamă neutră, deghizată, a celor petrecute, nici – cum pretind teologii critici – o reconstrucție teologică pornind de la preocupările Bisericii Primare. Evanghelistul raportează niște fapte reale și redă cuvinte autentice; dar grija sa principală era să-i facă pe cititorii lui să înțeleagă niște adevăruri spirituale de mare importanță.” (paginile 222, 223).

(2) „«Numeroase probleme apărute cu ocazia lecturii Evangheliilor se datorează unor concepții false ale cititorilor de astăzi. Una dintre principalele dificultăți provine din faptul că cititorul modern nu este familiarizat cu forma de exprimare a învățăturii Domnului Isus. Astfel, el caută să interpreteze literal ceea ce pentru Domnul Isus era o formă literară ne-literală. De exemplu, cititorul modern nu realizează când Domnul nostru folosește hiperbola (acea figură de stil care uzează de exagerare).» (R. H. Stein, *Difficult sayings in the Gospels*, Baker book House, Grand Rapids, 1985, pag. 123).

(3) „«Poate cea mai mare problemă cu care se confruntă cititorul modern în lectura Evangheliilor izvorăște din faptul că el abordează textul cu niște idei preconcepute despre ceea ce evangheliștii ar fi trebuit să facă în momentul când își scriau cărțile inspirate...

Pentru unii creștini, doctrina despre infailibilitatea și ineranța Bibliei cere ca întregul conținut al Evangheliilor să fie dispus într-o ordine strict cronologică, așa cum ar face-o o lucrare științifică din secolul nostru. Dacă noi credem că evangheliștii au fost inspirați de Dumnezeu în tot ce au scris și că prin urmare sunt infailibili și nesupuși greșelii, nu ar fi posibil oare să învățăm chiar de la ei modul în care și-au structurat scrierile?» (op. cit., pag. 124).

Acceptarea faptului că evangheliștii au grupat adesea cuvintele și relatările într-o manieră tematică, nu cronologică, rezolvă deja o bună parte a dificultăților semnalate. Multe probleme dispar «atunci când creștinul poate accepta că evangheliștii au fost autorizați să fie interpreții inspirați ai învățăturilor lui Isus, și nu niște simpli stenografi» și că «ei au căutat să comunice adevărul infailibil al lui Dumnezeu de o așa manieră ca cititorii lor să-l poată înțelege (mesajul intenționat).» (op. cit., pag. 125).

Domnul Isus le-a făcut discipolilor o dublă promisiune cu privire la rolul Spiritului Sfânt: «El vă va învăța» (adică vă va ajuta să înțelegeți) și «vă va aduce aminte» (faptele petrecute) (Ioan 15:26). Datorită învățăturii Spiritului Sfânt, discipolii puteau medita, reformula sau combina cuvintele Domnului Isus. Deci rolul lor era mult mai complex decât acela al unor stenografi care se mulțumesc să repete exact ceea ce a fost spus.

În această calitate, ei și-au putut permite o regrupare a episoadelor și cuvintelor Domnului Isus în funcție de ideea pe care doreau s-o scoată în relief. Astfel, unele contexte evanghelice sunt mai curând «teologice» decât cronologice. De exemplu, episodul cu cei trei bărbați care își manifestă disponibilitatea de a-L urma pe Domnul Isus este plasat de Luca (9:51 și urm.) în contrast cu hotărârea lui Cristos de a merge la Ierusalim: a-L urma pe Domnul Isus înseamnă a lua aceeași hotărâre ca El, a te inspira din exemplul Lui. Matei pune același episod în legătură cu potolirea furtunii: a-L urma pe Domnul Isus înseamnă a urca «în aceeași corabie» cu El (Matei 8:23) și a descoperi că El este Domn (Stăpân, Suveran) peste toate momentele și problemele vieții.” (pag. 224, 225).

(4) „Să nu confundăm textele narrative cu textele didactice. Textele narrative ne spun ce s-a întâmplat, în timp ce textele didactice ne spun ce trebuie să facem noi înșine. Povestirile nu ne instruiesc întotdeauna într-un mod direct. Uneori trebuie să căutăm învățătura pe care ne-o dă o istorisire la distanță de câteva capitole, pentru că relatarea respectivă ilustrează ceva care a fost spus explicit în altă parte.” (pag. 225-226).

(5) „O povestire nu este însoțită neapărat de morală – asemenea unei fabule sau ca într-o parabolă. Ea poate aparține unei înșiruiți de evenimente care capătă sens pe măsură ce se adaugă o nouă verigă, pe măsură ce se consemnează un nou eveniment. Uneori mesajul nu este oferit de un episod, ci de totalitatea relatărilor vizând același subiect.” (pag. 226).

(6) „Când ni se povestesc lucruri negative, chiar dacă nu sunt explicit numite astfel, nu trebuie să credem că acestea ne sunt date ca exemple de urmat. Numai în lumina unor principii formulate în alte pasaje biblice trebuie să judecăm orice acțiune, chiar și fapta unui om al lui Dumnezeu apreciat cu altă ocazie. [...] Nu putem formula o doctrină sprijinindu-ne pe ceva care s-a petrecut o singură dată, sau odată într-un fel și a doua oară altfel. [...] Un eveniment oarecare nu este neapărat un exemplu de urmat sau o normă care trebuie respectată, dacă Sfânta Scriptură nu specifică acest lucru în mod explicit.” (pag. 226).

4.7. PARABOLA

1. Parabola este o ilustrație luată din viața cotidiană, prezentată cu scopul de a revela sau de a face mai clar un adevăr spiritual mai greu de înțeles ori care este abstract.

Conceptul de „Împărăție” („Regat”) deși era cunoscut oamenilor din vremea lui Isus din Nazaret, a fost folosit de Acesta cu un sens nou, spiritual. El a utilizat diferite ilustrații luate din viața oamenilor secolului întâi, pentru a explica ce vrea să spună despre „Împărăția (Regatul) lui Dumnezeu”. Astfel, a încercat să ofere ascultătorilor Săi o imagine a acestei realități de natură spirituală, realitate despre care a vorbit foarte frecvent cu cei din jurul Lui. Spunându-le că, de fapt, El a venit să instaureze un nou Regat, ascultătorii lui Isus erau tentați inițial să gândească la acest concept în termeni pământești. ***Iar pentru a-i face să înțeleagă faptul că Regatul despre care vorbește El este diferit de cel la care se gândeau ei, Isus a folosit parabole. Ilustrațiile utilizate în acest scop au fost dintre cele mai relevante pentru acei ascultători contemporani cu Isus. Ele vorbeau despre lucruri foarte cunoscute, pentru a face clare altele necunoscute sau mai greu de înțeles.***

2. Înțelesul parabolei a fost mereu condiționat de cunoștințele ascultătorilor ei.

Ascultătorii parabolelor prezentate de Isus au știut despre ce vorbea El.

Cunoștințele lor erau suficiente pentru ca pe baza lor, ei împreună cu Isus să fie pe un teren comun. De exemplu, când El le-a vorbit despre solurile în care se seamănă semințe, toți știau la ce se referea Isus și aveau deja în minte pe omul care împrăștia semințele cu mâna atât cât îi permitea această tehnică a secolului întâi.

3. Semnificația originală a parabolei este condiționată pentru cititorul de azi de cunoașterea obiceiurilor și a elementelor culturii vremurilor în care a fost spusă.

Cititorul de azi al parabolelor spuse de Isus va putea să înțeleagă despre ce vorbea El, doar dacă în primul rând va avea acces la elementele care conferă posibilitatea cunoașterii culturii acelor vremuri. De exemplu, parabola în care Isus a vorbit despre acel rege care a organizat nunta fiului lui, ne prezintă și acea scenă în care cineva a intrat la nuntă fără o anumită haină. Trebuie să știm care erau regulile în cultura vremii referitoare la nunți și referitoare la participanții la ele. Astfel vom înțelege că mesenii erau obligați să aibă un fel de haine speciale pentru acest eveniment la care erau invitați să participe. Nimeni nu-și putea permite să se îmbrace altfel. Deci a fost o nepermisă ofensă la adresa aceluia rege ca un invitat de-al său să se prezinte la nuntă fără haina specifică evenimentului. Însă acum ni s-ar părea deplasat să pretindem invitaților la o nuntă să aibă toți un același fel de haine. Și totuși, ***pentru înțelegerea sensului inițial al cuvintelor lui Isus din parabolele pe care le-a prezentat, trebuie să refacem contextul lor și să înțelegem cum a fost receptată parabola în cultura vremii în care a fost spusă.***

4. Sarcina interpretării corecte a parabolilor constă în combinarea a trei elemente absolut necesare:

- a) stai și ascuți (citind!) parabola de mai multe ori;
- b) identifici punctele de referință intenționate de Isus și care ar fi fost înțelese imediat de ascultătorii Săi inițiali;
- c) încerci să stabilești modul în care primii ascultători s-au identificat cu povestirea; și astfel, să afli ce au înțeles ei din ea.

5. Nu alegoriza, nici nu „spiritualiza” forțat și în mod arbitrar elementele povestirilor din parabole!

Un exemplu „celebru” este parabola în care se vorbește despre nunta în ritualul căreia participau și zece fecioare. Această parabolă a fost folosită de o parte dintre cititorii Bibliei într-un mod care a generat apariția unor teorii eronate. Astfel s-a ajuns la ideea că uleiul care era necesar fecioarelor pentru candelă, ar reprezenta pe Spiritul Sfânt al lui Dumnezeu. O asemenea interpretare greșită a parabolii nu poate trece neobservată de către cititorul avizat al Bibliei. Cine știe cum trebuie tratată o parabolă, cunoaște faptul că **nu orice element al povestirii trebuie neapărat să aibă și o semnificație spirituală**. Iar în cazul nostru, dacă Isus ar fi prezentat parabola cu scopul de a revela faptul că uleiul ar fi Spiritul Sfânt al lui Dumnezeu, atunci ne-am afla în fața unor implicații aberante. Ne referim la faptul că Isus ar fi afirmat în mod indirect următoarele: 1) Spiritul Sfânt este ceva care se termină (se epuizează); 2) Spiritul Sfânt se poate împrumuta de la unul la altul; 3) Spiritul Sfânt se poate vinde și se poate cumpăra... Desigur că asemenea afirmații ne pot deranja; și suntem perfect justificați să le considerăm ca fiind erezii, pentru că știm cu certitudine că Spiritul Sfânt nu este ca ceva material epuizabil, nu se împrumută de la unul la altul și nici nu se comercializează! Însă apariția acestor erezii este determinată de atribuirea semnificației de Spirit Sfânt uleiului din candelăle fecioarelor care apar în parabolă. De fapt, nu despre Spiritul Sfânt a vrut Isus să vorbească prin intermediul ei; ci despre conceptul de veghere. Cine citește cu atenție parabola până la final, va observa cu certitudine acest lucru! Fecioarele cu tot ce implica prezența lor într-o nuntă evreiască a secolului întâi după Cristos, erau parte dintr-un ritual specific nunții acelei culturi. Isus nu a vorbit despre ele ca să ofere cititorilor de mai târziu ocazia să spună că cinci dintre ele ar reprezenta pe creștinii care au Spiritul Sfânt și că cinci sunt reprezentantele celor care nu-L au. Numai o „spiritualizare” forțată și arbitrară permite asemenea interpretări eronate. Vom evita această situație dacă vom ține cont de avertizarea pe care ne-o face regula enunțată în fraza de început a acestui sub-punct.

6. **Semnificația spirituală a unor elemente din parabole nu este aceeași în toate parabolele în care apar acele elemente. Această semnificație nu este nici transferabilă dintr-o parabolă în alta care conține acel element comun.**

În cartea MARCU avem înregistrate trei parabole care au unele elemente comune în conținutul lor. Toate vorbesc despre „Regatul lui Dumnezeu”, dar fiecare

evidențiind un alt aspect legat de el. Deși în aceste trei parabole apar elemente comune (solul, planta, creșterea plantei, păsările), nu înseamnă că putem considera semnificația acestor elemente identică în toate. De exemplu, solul în care este semănată sămânța poate reprezenta interiorul oamenilor (sufletul lor) într-o parabolă, dar nu și în celelalte două, unde accentul cade pe alt element al lor. Avem de asemenea păsările ca element comun în două dintre parabole. Într-una ele reprezintă pe diavolul; iar în a doua nu-l pot reprezenta (de fapt, nu au practic nici o semnificație spirituală!), pentru că altfel ar rezulta că în ramurile plantei care crește mare (reprezentând „Regatul lui Dumnezeu”) diavolul își poate face „cuib” – ceea ce, desigur, nu este adevărat; pentru că el nu stă niciodată în această „Împărăție” pe care în nici un caz n-o agreează...

7. Semnificația unor elemente ale parabolelor nu trebuie împrumutată sau transferată nici din alte texte biblice unde acele elemente pot simboliza ceva anume din punct de vedere spiritual.

Avem ca exemplu parabola solurilor. Dacă în unele texte ale Bibliei apare elementul „apă” ca simbol al Cuvântului lui Dumnezeu iar în altele acest element simbolizează Spiritul Sfânt al lui Dumnezeu, în această parabolă nu avem voie să aducem asemenea semnificații. Isus Cristos care a dat personal interpretarea acestei parabole, a spus despre Cuvântul lui Dumnezeu că este simbolizat de sămânța semănată, nu de apa din solul unde se semăna sămânța! Și de fapt, cei care fac asemenea speculații, greșesc încă odată când vorbesc despre un element („apa”) care nici măcar nu este amintit direct în parabolă; ci el apare doar implicit, indirect sau presupus în povestire.

8. Orice parabolă are un adevăr spiritual central pe care îl ilustrează. Acest adevăr spiritual trebuie găsit, înțeles și apoi tradus (actualizat) în propriul nostru limbaj (context).

Să luăm ca exemplu parabola pe care Isus a prezentat-o unui învățător al legii mozaice ca răspuns la întrebarea acestuia („Cine este aproapele meu?”). Cei mai mulți cititori ai Bibliei au intitulat-o în mod arbitrar „Parabola Samariteanului milos”.

Primul lucru despre care discutăm la acest sub-punct, este acel **adevăr central**. După munca necesară aflării lui, putem afirma în final că acest adevăr poate fi formulat astfel: iubirea de aproapele meu se demonstrează prin fapte, când îl ajut practic pentru rezolvarea problemelor pe care le are. Orice om cu care am de-a face și care are nevoie de ajutorul meu, constituie prin cazul lui un test pentru mine, având în vedere aplicarea poruncii de a-mi iubi aproapele ca pe mine însumi.

Al doilea lucru care ne interesează este **acea „traducere” sau „actualizare” a parabolei în propriul nostru limbaj**.

Acest fapt înseamnă că parabola ar putea fi reformulată astfel:

„Un om a fost jefuit și bătut într-o noapte de către un grup de tâlhari pe o șosea pustie, în timp ce se întorcea acasă la o oră târzie. Aceștia, după ce l-au imobilizat, i-au furat: banii, telefonul mobil, laptop-ul și autoturismul. Apoi l-au bătut și în final l-au înjunghiat cu un cuțit. Cel tâlhărit s-a zbătut între viață și moarte până spre ziuă, când pe același drum a trecut diaconul bisericii din cea mai apropiată localitate. Văzându-l, l-a depășit cu grijă, deși omul care fusese atacat făcea semne disperate, implorând ajutor. Ceva mai târziu, a trecut pe același drum și spre aceeași destinație, pastorul bisericii. A accelerat și a trecut și el pe lângă muribund. Dar după câteva minute a trecut pe-acolo patronul unui club de noapte, ateu în convingerile lui religioase. El era în drum spre o apă unde în acea Duminică își planificase o partidă de pescuit împreună cu prietenii. A observat că un om căzut pe șosea implora ajutor. A oprit mașina, a coborât și a constatat imediat că cel căzut este bătut și rănit, necesitând o urgentă intervenție medicală. A decis imediat să-l ia cu el și să-l ducă la cel mai apropiat spital. A telefonat prietenilor lui pescari că nu va mai veni la întâlnire și le-a spus că partida se va putea desfășura de această dată și fără el. A stat cu omul pe care-l adusese în spital până când acesta, spre seară, și-a revenit din starea de șoc pe care o suferise în timpul atacului. Între timp a anunțat rudele celui jefuit despre situația acestuia. Oare cine a demonstrat prin fapte că și-a iubit aproapele ca pe sine însuși? Diaconul? Pastorul? sau Ateul?”

Probabil că reacția celor mai mulți creștini protestanți ar fi astăzi aceeași ca a fariseilor de altă dată. Acest fapt demonstrează că parabola și-a atins scopul: cei care au ascultat-o, au înțeles semnificația ei și s-au simțit profund ofențați de relatare (mai ales de finalul ei), pentru că ea face apel la cunoștințele și la convingerile sau prejudecățile lor referitoare la anumite categorii de oameni. În același timp, parabola răspunde la aceeași întrebare („Cine este aproapele meu ?”) într-un mod contemporan.

4.8. „FAPTELE APOSTOLILOR”

1. Cartea Faptele Apostolilor este descriere, nu prescriere!

Scopul acestui tip de literatură biblică nu este acela de a prescrie ca normă general-valabilă precedentele istorice pe care le conține. În probleme de experiență creștinească și în cele de practică, precedentele biblice nu trebuie considerate automat normative (de exemplu, creștinii se duceau în fiecare zi la Templu și posedau toate lucrurile spirituale și materiale în comun).

2. Pentru a avea valoare normativă, precedentul istoric trebuie să fie legat de intenția autorului cărții și să fie susținut de o doctrină clară, explicită care se găsește în altă carte (în partea prescriptivă) a Bibliei.

Redăm în continuare câteva precedente istorice din cartea Faptele Apostolilor care au rămas fără nici o prescriere (în Biblie nu găsim cu privire la ele nici o doctrină clar stabilită):

- vârsta celor care urmează să fie botezați (deși nu era vorba despre nou-născuți sau de copii incapabili de a crede în Isus);
- cine să boteze pe cei care solicită botezul;
- modalitatea de botezare (deși cuvântul folosit indică un sens);
- forma de organizare și de conducere a bisericii (episcopală, prezbiteriană sau congregaționalistă etc.);
- vreo experiență carismatică la primirea Spiritului Sfânt;
- frecvența celebrării „Cinei” sau cine s-o „împartă” etc.

3. Cuvântul lui Dumnezeu pentru noi aici și acum se poate afla din intenția generală a cărții, inclusiv în cazul celei numite Faptele Apostolilor. Această intenție am numit-o „Tema generală a cărții”.

4. Cartea Faptele Apostolilor relatează evenimente care sunt condiționate cultural, motiv pentru care unele sunt chiar irepetabile pentru noi.

5. Tot ce este condiționat cultural în Biblie trebuie „tradus” în termenii contextului celui care ar vrea imitarea unui precedent istoric; iar acest lucru este valabil și pentru forma literară biblică numită după numele cărții care o conține – Faptele Apostolilor.

Cea mai mare problemă pentru interpretarea Faptelor Apostolilor este să determinăm caracterul narațiunilor care descriu ce s-a întâmplat cu biserica primară: pot ele funcționa ca norme care să impună Bisericii de mai târziu urmarea acelor forme specifice primului secol? Bunul simț ne poate ajuta să răspundem; altfel ne putem trezi obligați, printre altele, să facem călătoriile misionare ale apostolului Pavel, să

naufraġiem ca el, să fim mușcați de scorpioni, să ne dorim să ajungem în fața Cezarului etc. – desigur, ridicolul este evident!

4.9. EPISTOLA

1. Epistolele sunt o formă literară a comunicării de la distanță între oamenii din antichitate. Cele pe care le găsim în Biblie, nu au fost scrise în primul rând pentru noi; ci au apărut în contextul autorului (redactorului lor uman) pentru contextul destinatarilor inițiali care au fost creștini din secolul întâi după Cristos. Epistolele sunt scrieri ocazionate: a existat o situație specială care a cerut compunerea și trimiterea lor.

Pentru că epistolele sunt scrisori ocazionate, noi avem răspunsurile date de autori prin intermediul lor, dar nu știm mereu care au fost întrebările care le-au ocazionat! În plus, teologia din epistole nu este una sistematică sau completă. Această „teologie” (numită de experți „operațională”) era compusă din acele elemente necesare pentru rezolvarea problemei care a necesitat scrierea unei epistole. Teologia din epistole este totdeauna în slujba unei anumite nevoi. Ocazia scrierii și contextul istoric inițial (al primului secol) fac foarte complicată interpretarea epistolelor.

2. Primul lucru care trebuie făcut în cazul oricărei epistole este reconstituirea cu aproximație a situației (problemei) pentru care a apărut acea scriere.

3. Al doilea pas corect în abordarea unei epistole este făcut atunci când am reușit să observăm (prin citire repetată) argumentația autorului dată ca răspuns la problema în cauză.

4. O altă problemă majoră în interpretarea corectă a epistolelor este *relativitatea culturală*. Nu există cultură poruncită de Dumnezeu! Nu trebuie să transformăm epistolele în legi pentru noi prin intermediul unei culturi care nu mai are azi corespondent!

5. Trebuie să facem distincție între un principiu și o aplicație sau o cerință specifică, locală, temporară sau conjuncturală a epistolelor.

Există mereu un principiu clar, care depășește specificul istoric și, deci, poate fi valabil oricând, oriunde și pentru orice creștin.

6. Atunci și numai atunci când avem în epistole elemente specifice asemănătoare sau identice cu contextul nostru, Cuvântul lui Dumnezeu *pentru ei* este și Cuvântul lui Dumnezeu sau porunca Lui *specială și pentru noi*.

7. Un creștin care studiază corect Biblia, va aborda textul unei epistole cu bunul simț al unei rațiuni sănătoase călăuzite de Spiritul Sfânt. El (creștinul) va actualiza totdeauna din epistole doar ce se poate aplica și astăzi (principiul, în formele lui

concrete pentru aici și acum), lăsând pentru secolul întâi acele forme specifice, irelevante pentru cultura actuală.

4.10. APOCALIPSA

1. Forma literară numită „apocalipsă” este o combinație specială de narațiune istorică, profeție și epistolă, formând împreună o scriere cu caracter escatologic.

2. Revelația lui Ioan trebuie privită ca un întreg și, deci, va fi citită într-o singură ședință, pentru a avea o imagine de ansamblu cu privire la conținutul ei.

3. Imaginile viitorului sunt doar imagini și atât. Imaginile vorbesc în mod simbolic despre o realitate istorică. Deci ele nu sunt însăși acea realitate și nu trebuie confundate cu ea.

4. Atunci când Ioan spune care este semnificația imaginilor prezentate, trebuie să respectăm simbolistica lui și să nu introducem noi alta în mod arbitrar. Prezentăm în continuare câteva exemple:

- Cel asemenea unui Fiu al omului – 1:17-19;
- sfeșnicele de aur – 1:20;
- cele șapte stele – 1:20;
- șarpele de mari dimensiuni – 12:9;
- cele șapte capete ale dragonului – 19:9;
- „adultera” – 17:18.

5. Imaginile care au fost destinate să fie escatologice, trebuie să fie considerate mereu la fel (exclusiv escatologice). Ele vorbesc despre lucruri care urmează să se întâmple (exemplu – 11:15-19; 19:1-22:21).

6. Nu avem voie să folosim această scriere cu scopul de a ne face un calendar al desfășurării evenimentelor în istorie. Cei care nu au ținut cont de acest aspect, s-au lansat în tot felul de speculații și au suferit apoi decepții în urma neconfirmării sau a infirmării teoriilor lor de datare a unor evenimente viitoare.

În Teza de Doctorat publicată sub formă de carte, având titlul *Suferință, martiraj și răsplătire în cer* (Editura Cartea Creștină, Oradea, 2002), Iosif Țon are o prezentare foarte pertinentă a modului în care este bine să abordăm cartea biblică ce inițial s-a numit în România chiar „Apocalipsa” (corect: Revelația). Începând cu pagina 317, la capitolul zece al acestei speciale lucrări teologice, citim:

„Dintre toate cărțile Bibliei, Apocalipsa (corect: Revelația) este cea mai controversată. Cine este autorul cărții, care este data scrierii ei și în special cum trebuie interpretată, sunt probleme care constituie subiectul unei mari dezbateri.

Eu îmi bazez studiul cărții pe premisa că ea a fost scrisă de către apostolul Ioan, în jurul anului 95 d. Cr. Cu aproximativ treizeci de ani înainte de acest eveniment,

bisericile au avut parte de marea persecuție de sub Nero, când mii de creștini au murit ca martiri, inclusiv apostolii Petru și Pavel. Acum tocmai fusese inițiată o nouă persecuție de către împăratul Domițian. Unele biserici din Asia Mică, unde Ioan, de mai mulți ani, păstora suflete, erau deja prinse în acest conflict și dăduseră deja primii martiri. Ioan însuși fusese deportat pe Insula Patmos din cauza credinței lui și a mărturiei pe care a făcut-o în favoarea lui Isus Cristos.

Această persecuție a ridicat multe întrebări care își așteptau răspunsul. De ce permite Dumnezeu persecuția? Dacă Cristos l-a învins pe Satan, atunci unde este victoria Lui? Dacă Cristos este Regele regilor, atunci de ce nu intervine El ca să pună capăt persecuției? Care este natura suferințelor creștinilor și care este scopul acestor suferințe și martiraje în planul general al lui Dumnezeu? Care este scopul martirajului? Încotro se îndreaptă istoria omenirii? Când și cum se va sfârși istoria? Cât va dura suferința? Ce atitudine ar trebui să aibă creștinii în vreme de persecuții? De unde și de la cine ar putea primi curajul și puterea de care au nevoie pentru a îndura torturile și martirajul pentru credință? Acestea sunt doar câteva dintre întrebările care erau puse pe vremea lui Ioan și care sunt puse din nou și din nou de fiecare dată când se abate vreo persecuție peste Biserica creștină.

[...] Problema pe care o avem în legătură cu Apocalipsa (corect: Revelația) este că ea a fost scrisă într-un limbaj foarte simbolic. Cele mai multe dintre simboluri, metafore și imagini au fost luate direct din Vechiul Testament, fiind apoi aplicate la situațiile noi în care se găseau oamenii persecutați ai lui Dumnezeu. Dificultatea constă în faptul că nu știm cum ar trebui să „traducem” acest limbaj simbolic în limbaj literal, concret și în termeni teologici.

[...] Eu cred că această carte a fost scrisă pentru a se adresa unei situații speciale a Bisericilor din Asia Mică, așa cum s-a spus mai înainte, cu intenția de a răspunde la întrebările menționate mai sus, precum și la altele legate de situația în care era pusă Biserica în perioada persecuției. Răspunzând la aceste întrebări, autorul ne ajută să înțelegem scopurile lui Dumnezeu în istoria umană și metodele lui Dumnezeu de a realiza aceste scopuri în istorie. Milligan a avut dreptate când a scris acum aproximativ o sută de ani că noi nu trebuie să căutăm în Apocalipsa (corect: Revelația) evenimente speciale, ci o prezentare a principiilor care guvernează atât istoria lumii, cât și pe cea a Bisericii.

Comentarii care încearcă să înțeleagă această carte prin „traducerea” simbolurilor, sunt numiți idealști. Obiecția pe care o am în legătură cu această școală de gândire, este că majoritatea adeptilor ei neagă faptul că profețiile Apocalipsei (corect: Revelației) vor avea vreodată o împlinire istorică specifică. Din punctul de vedere al idealistului, simbolurile reprezintă un conflict mereu prezent: nu există o consumare necesară a procesului istoric. Eu consider că nu aceasta trebuie să fie

concluzia eforturilor hermeneutice preocupate de descifrarea limbajului simbolic al cărții.

Este adevărat că Apocalipsa (corect: Revelația) ne prezintă conflictul istoric dintre Cristos împreună cu urmașii Săi pe de o parte, și Satan împreună cu ai lui de cealaltă parte. Este de asemenea adevărat și că ea ne dă principiile interpretative de care avem nevoie pentru înțelegerea acestui conflict; și aceasta tocmai pentru că ne face să înțelegem metodele folosite de către fiecare dintre cei doi combatanți principali. Cartea ne mai arată și că acest conflict nu este fără sfârșit; ci istoria va avea un final clar odată cu momentul învierii generale, cu judecata de apoi și cu crearea unui cer nou și a unui pământ nou. Simbolurile exprimă realități obiective; și, deși ultimele capitole ale cărții sunt simbolice, întocmai ca restul capitolelor ei, simbolurile de aici reprezintă evenimente reale care vor avea loc la sfârșitul istoriei pământești și la începutul Împărăției eterne a lui Dumnezeu.

[...] În comentariul lui referitor la cartea Apocalipsa (corect: Revelația), G. B. Caird, profesor la Universitatea de la Oxford, spune că lucrarea Mielului și a mieilor Săi reprezintă metoda lui Dumnezeu de a rezolva problemele ridicate de existența răului în această lume. Urmașii lui Isus, acceptând invitația Lui de a-și lua crucea și de a face exact ce a făcut El, continuă și completează lucrarea lui Dumnezeu de aducere a lumii la El.

[...] Simbolul principal și imaginea predominantă a Apocalipsei (corect: Revelației) este cea a unui război. În orice război, întrebarea fundamentală este următoarea: Cum putem obține victoria? Prin ce metode și/sau mijloace vom învinge inamicul și cum îi vom cuceri pozițiile? Nu ar trebui să fim surprinși să vedem că acestea sunt întrebările esențiale ale cărții. De aceea, noi trebuie să investigăm această temă de-a lungul întregii cărți, pentru a-i descifra sensul.

În prima parte a Apocalipsei (corect: Revelației), Isus trimite câte un mesaj fiecăreia dintre cele șapte Biserici păstorite de apostolul Ioan. Fiecare mesaj se încheie cu o promisiune dată celui care va „birui” (învinge). Deși fiecare biserică are problemele ei specifice, toate sunt prinse în conflictul major cu imperiul păgân; și principala preocupare a fiecăreia este victoria finală. Cine va învinge și prin ce mijloace?

[...] Apogeul acestui război este atins în capitolul 17. O confederație condusă de fiară se adună pentru a se război cu Mielul; dar El îi va birui, pentru că este Domnul domnilor și Împăratul împăraților. Și cei chemați, aleși și credincioși care sunt cu El, de asemenea îi vor birui. (17:14).

[...] vedem conturându-se următoarea imagine generală: victoria inițială care a fost câștigată de Isus la Calvar trebuie să fie repetată de către cei care Îl urmează. Numai așa vor fi învinse definitiv puterile răului.

[...] Întrucât Ioan a scris această carte utilizând simboluri și metafore, ar trebui să facem întotdeauna efortul de a căuta să înțelegem realitățile reprezentate de acele simboluri și ideile pe care intenționau să le transmită.

[...] În concluzie, mesajul cheie al Apocalipsei (corect: Revelației) este că singura metodă pe care o folosește Dumnezeu pentru a atrage națiunile la Sine este prin mărturia lui Cristos, propagată de martorii Lui credincioși, pecetluită cu sângele lor prin martiraj și justificată de Dumnezeu prin învierea lor. În strategia lui Dumnezeu, folosirea forței este contra-productivă.”

Teologia nu se fabrică printr-un procedeu secret și nu apare printr-o nouă revelație dată cuiva, ci se descoperă în timp ce muncim abordând corect Biblia în studiu! Oare câți dintre români vor decide să plece cu seriozitate pe acest drum neumblat și mai ales câți vor ajunge la capătul lui? Istoria va da sigur un răspuns la această provocatoare întrebare!

5. BIBLIOGRAFIE

Recomandată pentru aprofundarea metodologiei de abordare în studiu a Bibliei și pentru studierea ei propriu-zisă

- Gordon D. Fee – Douglas Stuart, **Biblia ca literatură** (Principii hermeneutice), Editura Logos, Cluj, 1995.
- Walter A. Henrichsen, **Cercetați Scripturile** (Ghid de interpretare a Bibliei), Editura Logos, Cluj, 1995.
- John R. W. Stott, **Să înțelegem Biblia**, Romania Aid Fund, 1992.
- Alfred Kuen, **Cum să interpretăm Biblia**, Editura Stephanus, București, 2002.
- Samuel J. Schultz, **Călătorie prin Vechiul Testament**, International Correspondence Institute, 1975.
- John H. Walton, **Diagrame și Tabele Cronologice ale Vechiului Testament**, Editura Logos, Cluj, 1993.
- Merrill C. Tenney, **Studiu al Noului Testament**, Erdmans Publishing Co., 1975.
- Beniamin Fărăgău, **Isaia – Nădejde în întuneric**, Alege viața acceptând soluția lui Dumnezeu – Editura Logos, Cluj, 1992, – volumul 2, BAZELE STUDIULUI BIBLIC, pag.197
- Berkof L., **Principles of Biblical Interpretation**, Baker Book House, Grand Rapids, 1983.
- Bruce F. F., **Interpretation of the Bible (Evangelical Dictionary of Theology)**, Baker, Grand Rapids, 1968.
- Bullock C. H., **The Literature and Meaning of Scripture**, Baker, Grand Rapids, 1981.
- Cate R. L., **How to Interpret the Bible**, Broadman, Nashville, 1983.
- Criswell B. Smith, **How to Study the Bible**, Armidale Diocesan Board of Christian Education, South Tamworth, Australie, 1979.
- Conyers A. J., **How to Read the Bible**, Inter Varsity Press, Downers Grove, Illinois, 1986.
- Dunnet W. M., **The Interpretation of Holy Scripture**, Nelson, Nashville-New-York, 1984.
- Fee G., **Interpreting the Word of God**, Moody, Chicago, 1976.
- Henrichsen W., **Layman's Guide to Studying the Bible**, Zondervan Publishing House, Grand Rapids, 1985.
- Inch-Bullock, **The Literature and Meaning of Scriptures**, Baker, Grand Rapids, 1978.
- Kearley F. F., **Principles of Biblical Interpretation**, Baker Book House, Grand Rapids, 1987.
- Keegan T. J., **Interpreting the Bible**, Paulist Press, New-York, 1985.
- Schultz J., **Interpreting the Word of God**, Moody Press, Chicago, 1976.
- Sternett T. N., **How to Understand your Bible**, Inter-Varsity Press, Downers Grove, Illinois, 1974.

- Terry M. S., ***Biblical Hermeneutics***, Zondervan Publishing House, Grand Rapids, 1981.
- Terry M. S., ***The Responsibility of Hermeneutics***, Erdmans, Paternoster, Exeter, 1985.
- Vilker H. A., ***Hermeneutics. Principles and Processes of Biblical Interpretation***, Baker Book House, Grand Rapids, 1983.
- Wilfred Kuhrt, ***Interpreting the Bible***, Grace Publication, 1991.
Walter C. Kaiser (Jr.) & Moise Silva, ***An Introduction to Biblical Hermeneutics***, Grand Rapids, Michigan, 1994 (în română: Moises Silva, Walter C. Kaiser Jr., ***Introducere în Hermeneutică, În căutarea înțeleșului***, Editura Logos, Cluj-Napoca, 2006).